

พัฒนาศักยภาพสมาชิก เพื่อเข้าสู่การเป็นกรรมการสหกรณ์

หัวข้อบรรยาย

1. คุณค่า หลักการ อุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์
2. หลักธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการที่ดี เพื่อความมั่นคงของสหกรณ์
3. บทบาท สิทธิ หน้าที่ของสมาชิกสหกรณ์ ในการกำกับดูแลสหกรณ์
4. กฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่กรรมการต้องรู้
5. บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบทางกฎหมายของคณะกรรมการ
6. ข้อบกพร่อง ข้อสังเกต และการทุจริตในสหกรณ์

บริษัท ประมประพันธ์

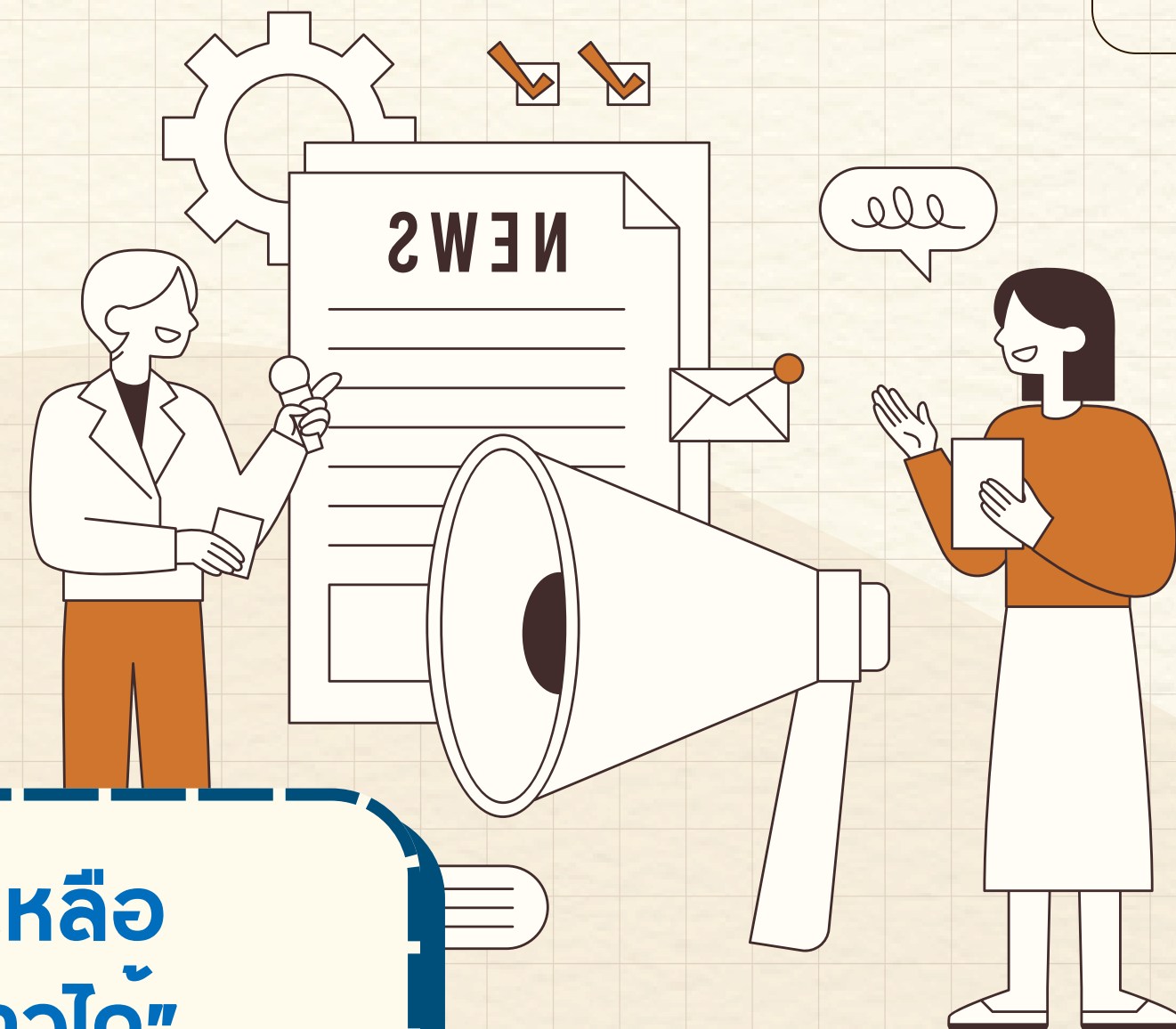
คุณค่า หลักการ อุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์

ความเป็นมาของสหกรณ์

จากความบีบคั้นทางเศรษฐกิจในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม รัฐบาลท้องถิ่น/องค์กรบุคคล/องค์กรศาสนา ใช้วิธีช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ให้กับประชาชนด้วยการแลกอาหาร ตั้งสมาคม จำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ราคาถูก แต่ต้องล้มเลิก เกิดจากปัญหา :-

- ขาดแกนกลางหรือศูนย์รวม (องค์กรของตนเอง)
- ขาดการพึ่งพาตนเอง (ความมั่นใจในตัวเองและแรงจูงใจ)
- ขาดความสำนึกในการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างมีระบบ (ความเสียสละ ความสมัครใจ)
- ขาดการร่วมมือ (ความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาร่วมกัน)
- ขาดการศึกษา (ความโง่เขลา)

“แสดงให้เห็นว่า สังคมสงเคราะห์หรือการช่วยเหลือแบบให้เปล่า ไม่สามารถช่วยคนยากจนในระยะยาวได้”

จุดกำเนิดของการสหกรณ์

โรเบิร์ต โอเวน (Robert Owen)
เป็นผู้ให้กำเนิดการสหกรณ์ขึ้นในโลก
“บิดาแห่งการสหกรณ์”

เสนอให้มีการจัดตั้ง
ชุมชนสหกรณ์ (Co-operative community)
ในฐานะสมาคมเพื่อเศรษฐกิจ

ภายใต้แนวคิด
“การช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”
เพื่อขจัดปัญหาความเดือดร้อนและค้ำกำไร (ส่วนเกิน)
ให้กับสมาชิก

จุดกำเนิดของการสหกรณ์

การจัดตั้งสหกรณ์ภายใต้แนวคิดของ
Robert Owen ที่ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่าง
จนถึงปัจจุบัน

1. ร้านสหกรณ์แห่งเมืองรอชเดล

- . ตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2393 ในเมืองรอชเดล ประเทศอังกฤษ
- . เกิดจากกรรมกรช่างทอผ้า ที่มีรายได้น้อย 28 คน ประสบปัญหาในการซื้อหาเครื่องอุปโภคอันจำเป็นแก่การครองชีพ ราคาแพง ตลอดจนถูกเอาเปรียบเรื่องชั่งตวงวัด
- . ได้รวมตัวและร่วมทุนไปซื้อสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพในราคาขายส่งมาขายให้กับสมาชิก ให้สมาชิกเสียสละเวลาช่วยกันดูแลไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของพ่อค้า

จุดกำเนิดของการสหกรณ์

2. สหกรณ์หาทุนในหมู่ชาวนบท

ซึ่งเป็นเกษตรกร

.ปี พ.ศ. 2405

นายฟรีดริค วิลเฮล์ม โรฟไฟเชน นายกเทศมนตรีเมืองเฮดเอสดอร์ฟ ประเทศเยอรมัน ได้จัดตั้งองค์กรเพื่อ “จัดหาทุนให้สมาชิกกู้ยืม”

. ต่อมาได้รวมตัวกันเป็นสหกรณ์หาทุนเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทย

. เป็นตัวอย่างในการจัดตั้งสหกรณ์แก่ชาวนบทและชาวเมืองจนถึงปัจจุบัน

การสหกรณ์ในประเทศไทย

- พระราชวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์
- พระบิดาของการสหกรณ์ไทย เป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งสหกรณ์ในประเทศไทย ทรงเลือกวิธีการสหกรณ์ประเภทหาทุน และได้จัดตั้งสหกรณ์หาทุนครั้งแรก เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 ที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ชื่อว่า “สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้”
- ได้ขยายต่อไปที่จังหวัดลพบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความหมายของสหกรณ์ (COOPERATIVE)

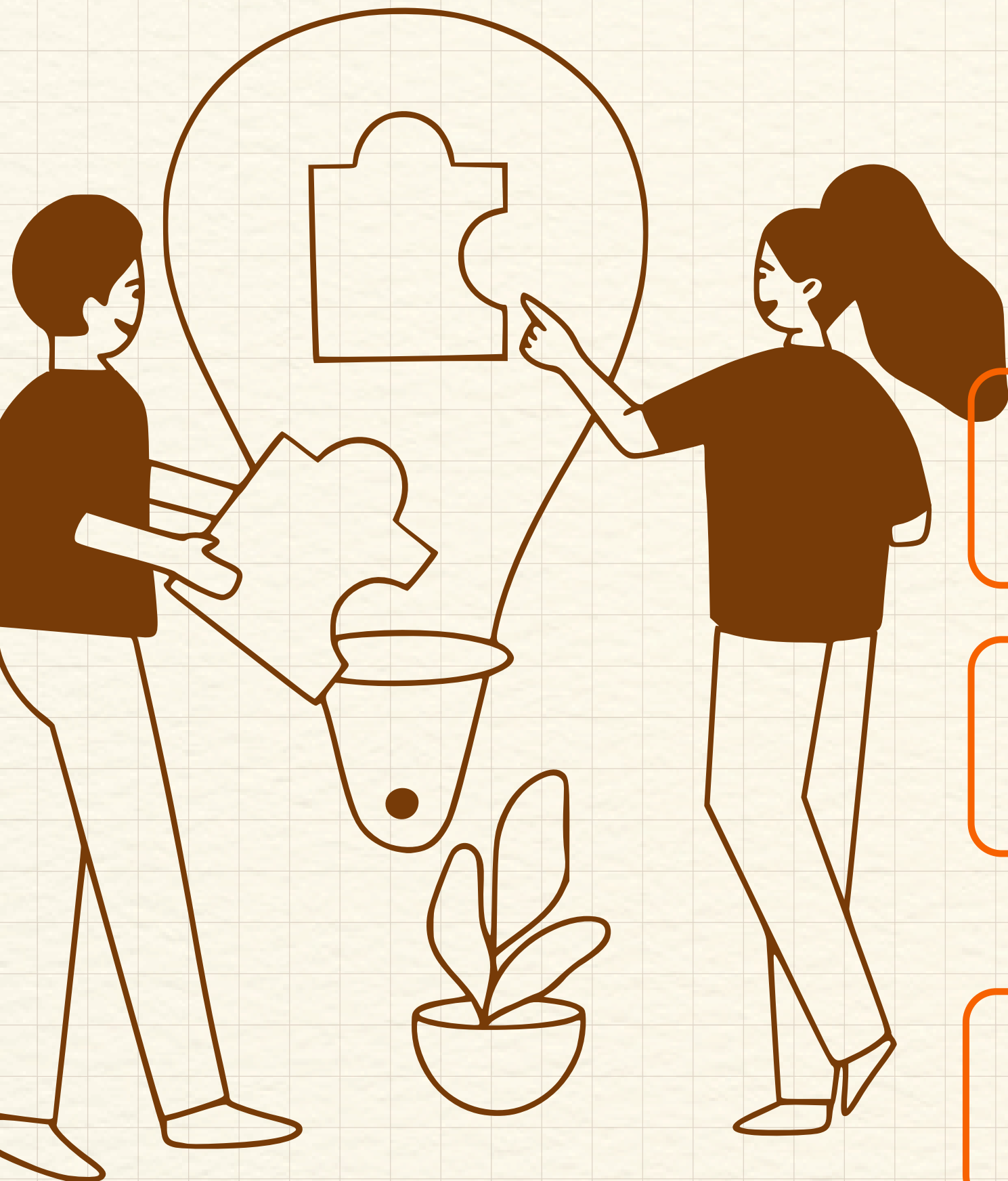
สหกรณ์ คือ

องค์การของบรรดาบุคคล ซึ่งรวมกลุ่มกันโดยสมัครใจ

**ในการดำเนินวิสาหกิจที่ร่วมกันเป็นเจ้าของ
และควบคุมตามหลักประชาธิปไตย**

**เพื่อสนองความต้องการ (อันจำเป็น) และความหวัง
ร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม**

คุณค่าของสหกรณ์ (COOPERATIVE VALUES)

คุณค่าของสหกรณ์ : หลักการพื้นฐานที่สหกรณ์ยึดถือ

สหกรณ์อยู่บน
พื้นฐานแห่งคุณค่า

- การช่วยตนเอง
- ความรับผิดชอบต่อตนเอง
- ความเสมอภาค
- ความเป็นประชาธิปไตย
- ความเที่ยงธรรม
- ความเป็นเอกภาพ

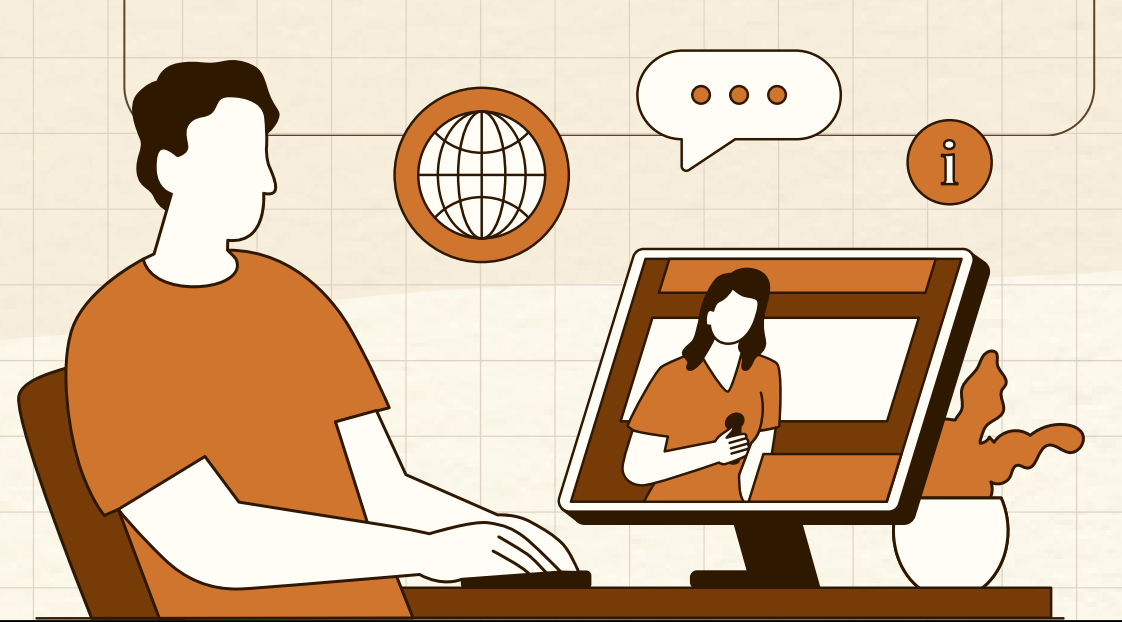
สมาชิกเชื่อมั่น
ในคุณค่า

- จริยธรรมแห่งความสุจริต
- ความเปิดเผย
- ความรับผิดชอบต่อสังคม
- ความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น

โดยสืบทอดประเพณีปฏิบัติของपुरิเริ่มการสหกรณ์

อุดมการณ์สหกรณ์

หลักการหรือปรัชญาสำคัญของการสหกรณ์

อุดมการณ์สหกรณ์ :

เปรียบเสมือนหัวใจที่หล่อหลอม
ด้วยคุณธรรมและคุณงามความดี
ของสหกรณ์ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว
ผูกพัน ชี้นำ ให้สมาชิกร่วมกัน
ดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จได้
และนำซึ่งความสุข ความเจริญ
แก่สมาชิก ชุมชน และสังคมได้ ดังนี้

- การร่วมมือกัน
- การช่วยเหลือตนเองและและช่วยเหลือ
ซึ่งกันและกัน
- การอำนวยความสะดวกและให้บริการ
แก่สมาชิก
- การไม่แสวงหากำไร
- การไม่กีดกันบุคคลภายนอก
- การดำเนินการตามหลักประชาธิปไตย
- การส่งเสริมการศึกษา
- การสร้างสันติภาพ

อุดมการณ์สหกรณ์

หมายถึง

แนวความคิดที่เชื่อว่าวิธีการสหกรณ์ช่วยแก้ไข

ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของมวลสมาชิก
ให้มีความกินดี อยู่ดี และมีสันติสุข

โดยการ**ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน**

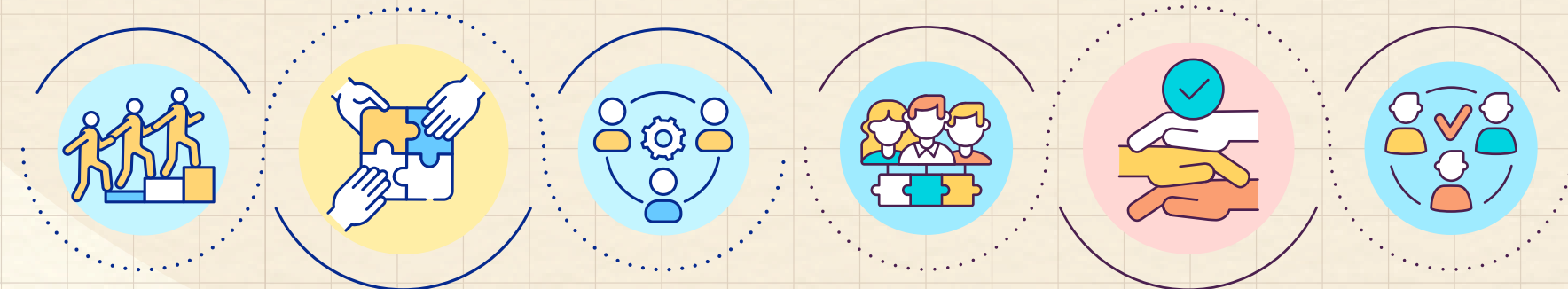

หลักการสหกรณ์

แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติ
เพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์
เกิดเป็นรูปธรรม

หลักการสหกรณ์

เริ่มแรกหลักสหกรณ์รอชเดล	ICA กำหนดใหม่ในปี ค.ศ. 1932 หลักสหกรณ์รอชเดลใหม่	ICA กำหนด ปี ค.ศ. 1966 หลักสหกรณ์สากล
1. การประหยัด	1. การเปิดรับสมาชิกทั่วไป	1. การเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ
2. การจำหน่ายสินค้าด้วยเงินสด	2. การควบคุมตามหลักประชาธิปไตย	2. การควบคุมตามหลักประชาธิปไตย
3. การจำหน่ายสินค้าที่ดีมีคุณภาพ ไม่ปลอมปน	3. การจำกัดอัตราดอกเบี้ยทุนเรือนหุ้น	3. การจำกัดดอกเบี้ยทุนเรือนหุ้น
4. การลงบัญชีถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	4. การแบ่งปันผลตามส่วนแห่งธุรกิจที่ทำไว้กับสหกรณ์	4. การแบ่งเงินปันผลตามส่วนธุรกิจ
5. การแบ่งปันผลตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกทำไว้กับสหกรณ์	5. การค้าด้วยเงินสดและจำหน่ายสินค้าในราคาตลาด	5. การส่งเสริมการศึกษา
6. การจำกัดดอกเบี้ยทุนเรือนหุ้น	6. การส่งเสริมการศึกษา	6. การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์
7. การมีสิทธิ์เท่าเทียมกันในการออกเสียง	7. การเป็นกลางทางศาสนาและการเมือง	
8. การให้การศึกษ		
9. ความเป็นกลางในทางศาสนาและการเมือง		

หลักการสหกรณ์

ปี ค.ศ. 1995 (พ.ศ. 2538) องค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ ได้กำหนดหลักการสหกรณ์ที่สำคัญไว้ 7 ประการ

หลักการที่ 1 การเปิดรับสมาชิกทั่วไปและด้วยความสมัครใจ

สหกรณ์เป็นองค์กรแห่งความสมัครใจ

- เปิดรับบุคคลทั้งหลายที่สามารถใช้บริการของสหกรณ์เต็มใจรับผิดชอบในฐานะสมาชิกเขา มาเป็นสมาชิก

- ปราศจากการกีดกันทางเพศ ลัทธิ เชื้อชาติ การเมือง หรือศาสนา

หลักการสหกรณ์

หลักการที่ 2 ควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย

สหกรณ์เป็นองค์การประชาธิปไตย

- ควบคุมโดยสมาชิกในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจ

- ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นผู้แทนสมาชิกต้องรับผิดชอบต่อสมาชิก

- สหกรณ์ชั้นปฐมสมาชิกมีสิทธิในการออกเสียงเท่าเทียมกัน (สมาชิกหนึ่งคน มีหนึ่งเสียง)
- สำหรับสหกรณ์ในระดับอื่นให้ดำเนินการไปตามแนวทางประชาธิปไตย

หลักการสหกรณ์

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก

สมาชิกสหกรณ์พึงมีความเที่ยงธรรมในการให้ (ทุน) และควบคุมการใช้เงินทุนในสหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตย

ทุนของสหกรณ์

- อย่างน้อยส่วนหนึ่งต้องเป็นทรัพย์สินส่วนรวมของสหกรณ์
- สมาชิกจะได้รับผลตอบแทนสำหรับเงินทุนตามเงื่อนไขแห่งสมาชิกภาพ ในอัตราจำกัด (ถ้ามี)

- » มวลสมาชิกเป็นผู้จัดสรรผลประโยชน์ส่วนเกินเพื่อจุดมุ่งหมายประการใดประการหนึ่ง หรือทั้งหมดดังต่อไปนี้
  - เพื่อพัฒนาสหกรณ์ของตน โดยให้จัดเป็นทุนของสหกรณ์
  - ส่วนหนึ่งของทุนนี้ต้องนำมาแบ่งปันกันเพื่อผลประโยชน์แก่สมาชิกตามส่วนปริมาณธุรกิจที่กำกับสหกรณ์
  - เพื่อสนับสนุนกิจกรรมอื่นใดที่มวลสมาชิกเห็นชอบ

หลักการสหกรณ์

หลักการที่ 4 การปกครองตนเองและเป็นอิสระ

สหกรณ์เป็นองค์การที่พึ่งพาและปกครองตนเอง
โดยการควบคุมของสมาชิก

» ในกรณีที่สหกรณ์จำเป็นต้องมีข้อตกลงหรือผูกพันกับองค์การอื่นรวมถึงองค์การของรัฐ หรือต้องแสวงหาทุนจากแหล่งภายนอก สหกรณ์ต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขอันเป็นที่มั่นใจได้ว่า :

. มวลสมาชิกจะยังคงไว้ซึ่งอำนาจในการควบคุมตามแนวทางประชาธิปไตย และยังคงต้องดำรงความเป็นอิสระของสหกรณ์

หลักการสหกรณ์

หลักการที่ 5 การศึกษาการฝึกอบรมและสารสนเทศ

การสหกรณ์พึงให้การศึกษาและฝึกอบรมแก่มวลสมาชิก
ผู้แทนจากการเลือกตั้ง ผู้จัดการและพนักงาน

- เพื่อบุคคลเหล่านั้นสามารถมีส่วนร่วม ช่วยในการพัฒนาสหกรณ์ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- สามารถให้ข่าวสารแก่สาธารณชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่เยาวชนและผู้นำทางความคิดในเรื่องคุณลักษณะและคุณประโยชน์ของสหกรณ์ได้

หลักการสหกรณ์

หลักการที่ 6 การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์

สหกรณ์สามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ขบวนการสหกรณ์ได้

โดย

ประสานความร่วมมือกันในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับสหประชาชาติ

หลักการที่ 7 ความเอื้ออาทรต่อชุมชน

สหกรณ์พึงดำเนินกิจการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน

ตาม

นโยบายที่มวลสมาชิกให้ความเห็นชอบ

วิธีการสหกรณ์

คือ การนำหลักการสหกรณ์มาประยุกต์ใช้ในการ
ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม +

เพื่อ

ประโยชน์ของมวลสมาชิกและชุมชน

โดย

ไม่ละเลยหลักธุรกิจที่ดี

วิธีการสหกรณ์

ปัจจัยพื้นฐานสำคัญของวิธีการสหกรณ์สู่ความสำเร็จ คือ

- การร่วมแรง** : แรงกาย
  - : แรงทรัพย์
  - : แรงความคิด
- การร่วมใจ** : ซื่อสัตย์
  - : เสียสละ
  - : สามัคคี
  - : มีวินัย

ประเภทของสหกรณ์ในประเทศไทย

สหกรณ์
มี 7 ประเภท

1. สหกรณ์การเกษตร

2. สหกรณ์นิคม

3. สหกรณ์ประมง

4. สหกรณ์ออมทรัพย์

5. สหกรณ์บริการ

6. สหกรณ์ร้านค้า

7. สหกรณ์เครดิตยูเนียน

ลักษณะสำคัญของสหกรณ์

สหกรณ์ประกอบด้วยลักษณะเฉพาะที่สำคัญดังนี้

- 1) เป็นองค์การที่ประกอบด้วยบุคคลหลายคน ซึ่งมีวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายอย่างเดียวกัน
- 2) กลุ่มคนที่มารวมกันนั้นต้องมีเจตนารมณ์ที่จะช่วยตนเอง โดยวิธีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือการช่วยตนเองเป็นแรงผลักดันให้มีการรวมกลุ่มกัน
- 3) เป็นองค์การธุรกิจที่ทุกคนมีส่วนร่วมจัดหาทุน ควบคุมดูแล การจัดการแบบประชาธิปไตย และยอมรับความเสี่ยงในผลการดำเนินงานเอง
- 4) วัตถุประสงค์ขององค์การต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของสมาชิก และครอบครัว
- 5) สมาชิกทุกคนมีสิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกัน

หากองค์การนั้นมีการจดทะเบียนตามกฎหมายสหกรณ์
จะมีสถานภาพเป็น **“นิติบุคคล”** ในรูปสหกรณ์

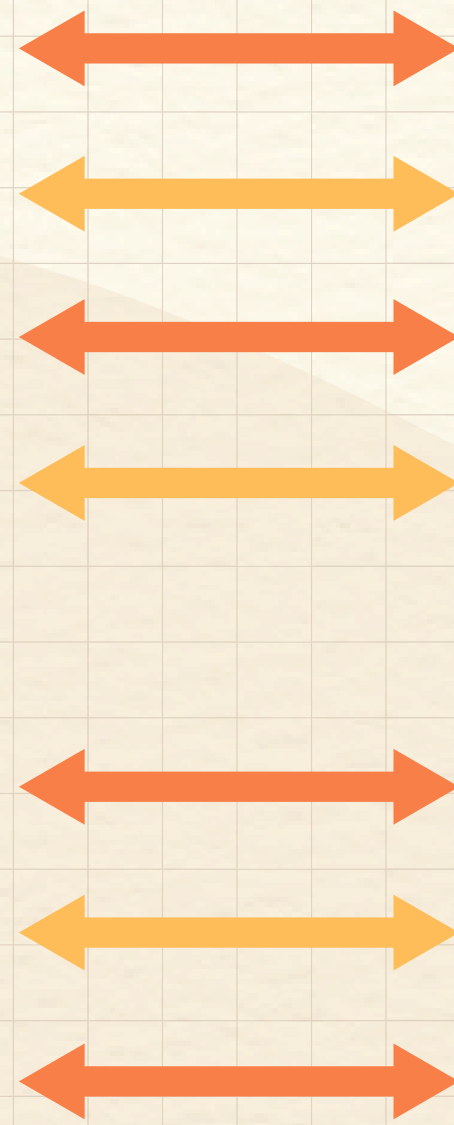

เปรียบเทียบคุณลักษณะของสหกรณ์กับบริษัท

สหกรณ์

- » รวมคน
- » จำกัดเงินปันผล
- » หนึ่งคนหนึ่งเสียง
- » เจ้าขงกับลูกค้
เป็นคณกลุ่มเดียวกัน
- » ก้ไรอย่งชอบธรรม
- » มีเจลียคึน
- » มีสวัสดิการ

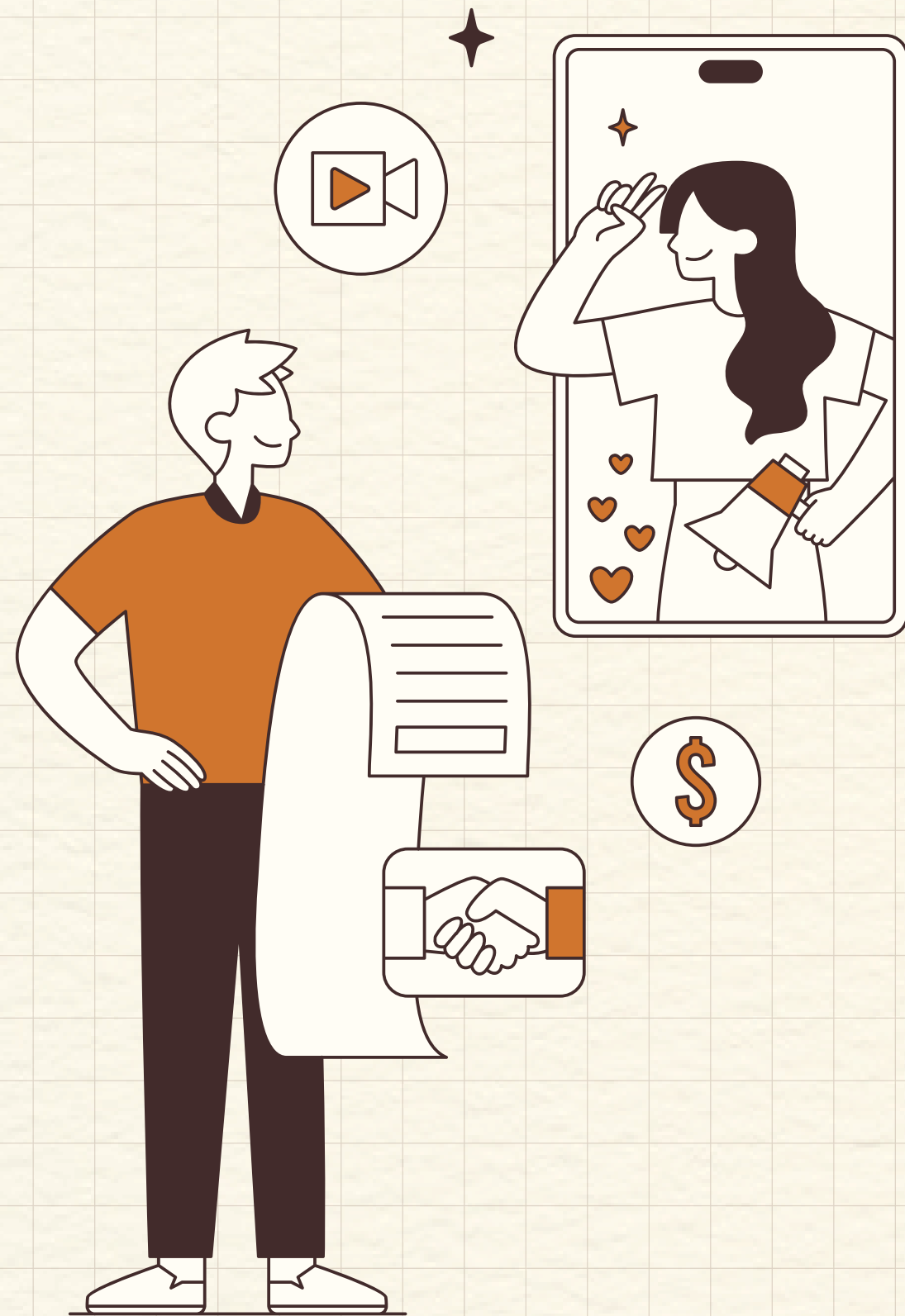

บริษัท

- » รวมเงิน
- » ไม่จำกัดเงินปันผล
- » หนึ่งหุ้นหนึ่งเสียง
- » เจ้าขงกับลูกค้
เป็นคณละกลุ่มกัน
- » ก้ไรสูงสุด
- » ไม่มีเจลียคึน
- » ไม่มีสวัสดิการ

ลักษณะของสหกรณ์ออมทรัพย์

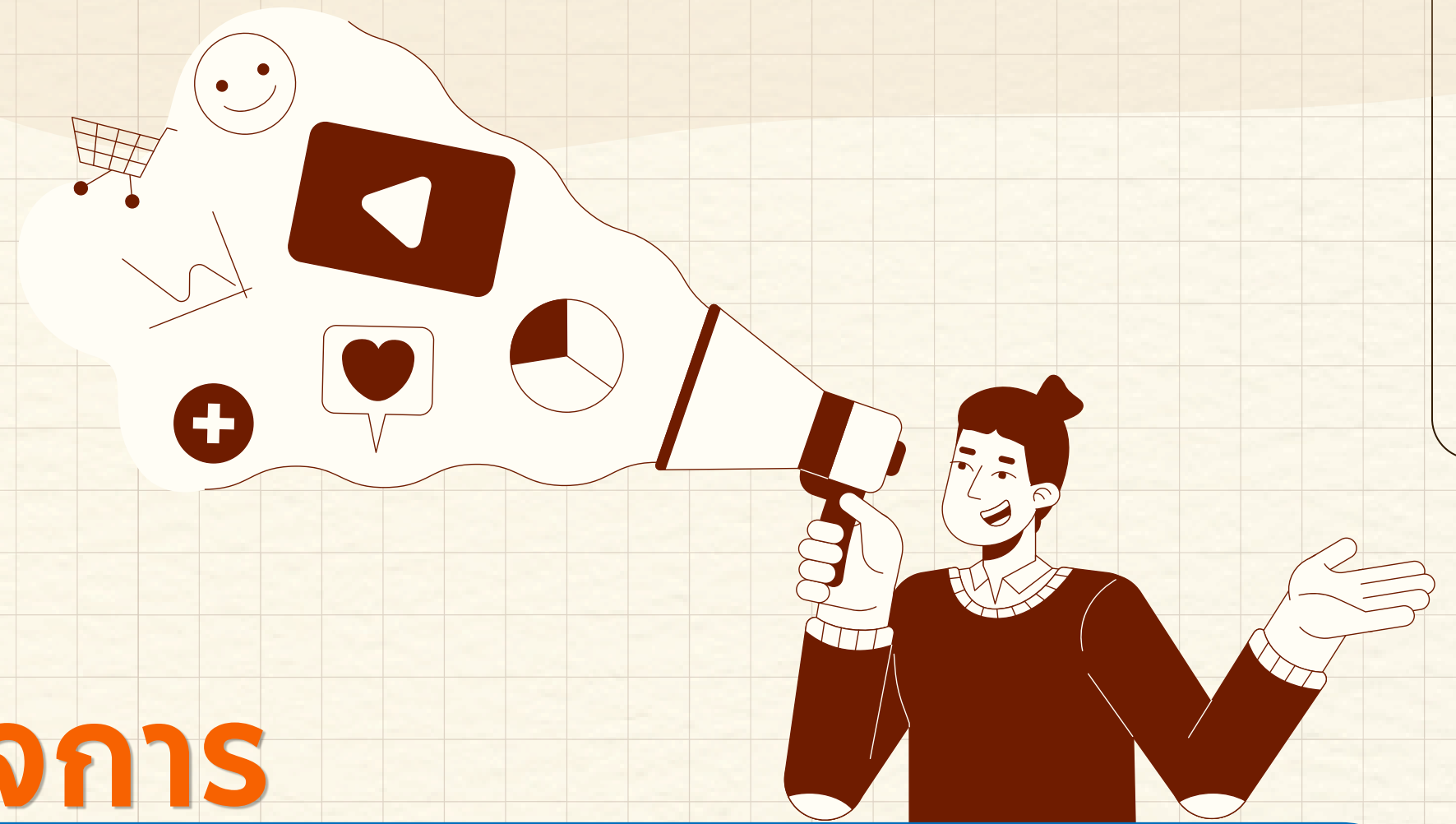
เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นจากการรวมตัวกัน
ของสมาชิก ซึ่งเป็นบุคคลซึ่งประกอบอาชีพหลัก
ในสังกัดหน่วยงาน องค์กร หรือสถานประกอบการ
เดียวกัน หรือในเครือเดียวกัน และเป็นผู้มีรายได้
รายเดือนหรือเงินได้ประจำที่หน่วยต้นสังกัดหรือ
นายจ้างในสถานประกอบการ สามารถหักเงิน
ณ ที่จ่ายส่งให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์นั้นได้

วัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ตามกฎกระทรวง พ.ศ. 2567

วัตถุประสงค์ของ สหกรณ์ออมทรัพย์

- ส่งเสริมการออมของสมาชิก
- ให้บริการทางการเงินแก่สมาชิก

ขอบเขตแห่งการดำเนินงาน

- จัดหาทุนเพื่อดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์โดยวิธีการขายหุ้น การรับฝากเงิน และการกู้ยืม
- ฝากเงินหรือลงทุนตามมาตรา 62
- จัดให้มีเงินกู้หรือสินเชื่อแก่สมาชิกเพื่อการดำรงชีพและเพื่อการเคหะหรือให้สหกรณ์อื่นกู้ยืม
- ส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มของสมาชิก
- ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์หรือการให้บริการแก่สมาชิกเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

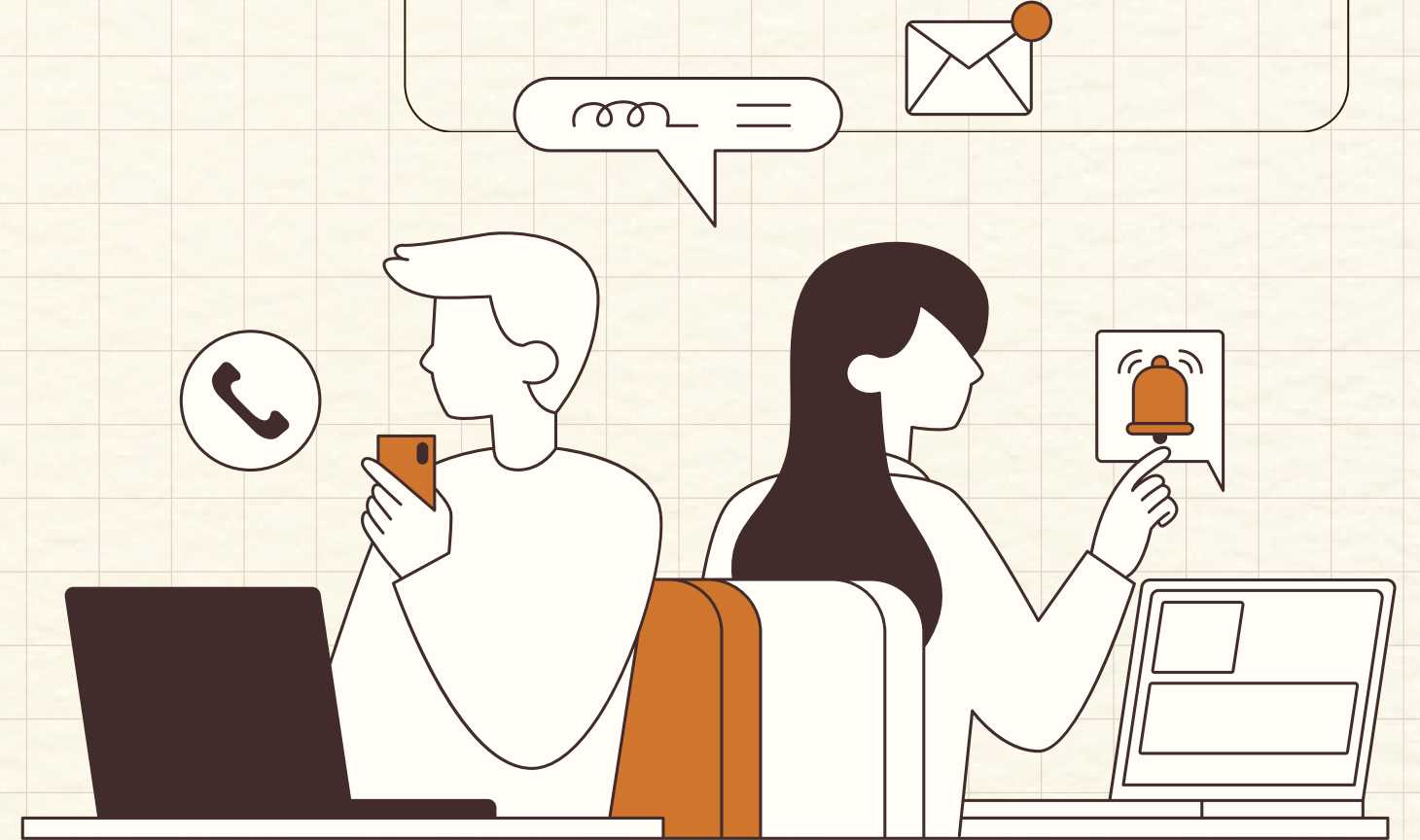
หลักธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการที่ดี เพื่อความมั่นคงของสหกรณ์

แนวคิดธรรมาภิบาล (GOOD GOVERNANCES)

ปี ค.ศ. 1992 ธนาคารโลก (World Bank)
ได้เริ่มมีแนวคิดและได้ให้ ความหมาย
การบริหารกิจการบ้านเมือง (Governance) ว่า

เป็นเรื่องเกี่ยวกับลักษณะและวิถีทาง
ของการใช้อำนาจในการจัดการทรัพยากร
ทางเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศ
เพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งครอบคลุมประเด็น
ในเรื่องของการมีส่วนร่วม ของภาคส่วนต่าง ๆ
การบริหารจัดการภาครัฐ การระดมทุน
กรอบตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนา
ความโปร่งใสและข้อมูลข่าวสาร

ธนาคารโลกเชื่อว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน
จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย หากประเทศนั้น
ปราศจากธรรมาภิบาล จึงผลักดันให้
ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะทวีปเอเชีย
เดินตามกรอบธรรมาภิบาล

แนวคิดธรรมาภิบาล (GOOD GOVERNANCES)

ต่อมา ปี ค.ศ. 1996 คณะกรรมการ
กองทุนระหว่างประเทศ (IMF) ได้นำหลักธรรมาภิบาล
ไปเป็นเงื่อนไขที่จะให้เงินกู้แก่ประเทศที่ต้องการ
ความช่วยเหลือ ซึ่งธนาคารโลก และ IMF ได้ค้นพบว่ามูลเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดวิกฤตการเงิน
ในเอเชีย นั้น เพราะประเทศในแถบนี้ไร้ซึ่งธรรมาภิบาล

จึงได้เสนอแนวทางธรรมาภิบาลโลก (Global Governances) เพื่อผลักดันให้
ประเทศในแถบเอเชียและประเทศอื่น ๆ รวมทั้งประเทศไทยเดินตามกรอบธรรมาภิบาล
เพราะเชื่อว่า “ประเทศที่กำลังพัฒนาสามารถพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืนด้วยวิธีนี้เท่านั้น”
โดยคำว่า **“ธรรมาภิบาล”** กับ **“การพัฒนา”** โยงเข้าไว้ด้วยกัน

UNDP : "UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME"

ได้กำหนดคุณลักษณะของการบริหารกิจการที่ดีหรือธรรมาภิบาลไว้ 9 ประการ

เป็นองค์การพหุภาคีเพื่อช่วยเหลือด้านการพัฒนา เป็นหน่วยงานสำคัญ ในการประสานความช่วยเหลือ ด้านการพัฒนา ให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่ประเทศ กำลังพัฒนา UNDP เป็นเครือข่ายการพัฒนาทั่วโลก ของสหประชาชาติที่มีบทบาทส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง และการเชื่อมโยงประเทศต่าง ๆ ด้วยความรู้ ประสบการณ์ และทรัพยากร เพื่อช่วยให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีกว่า

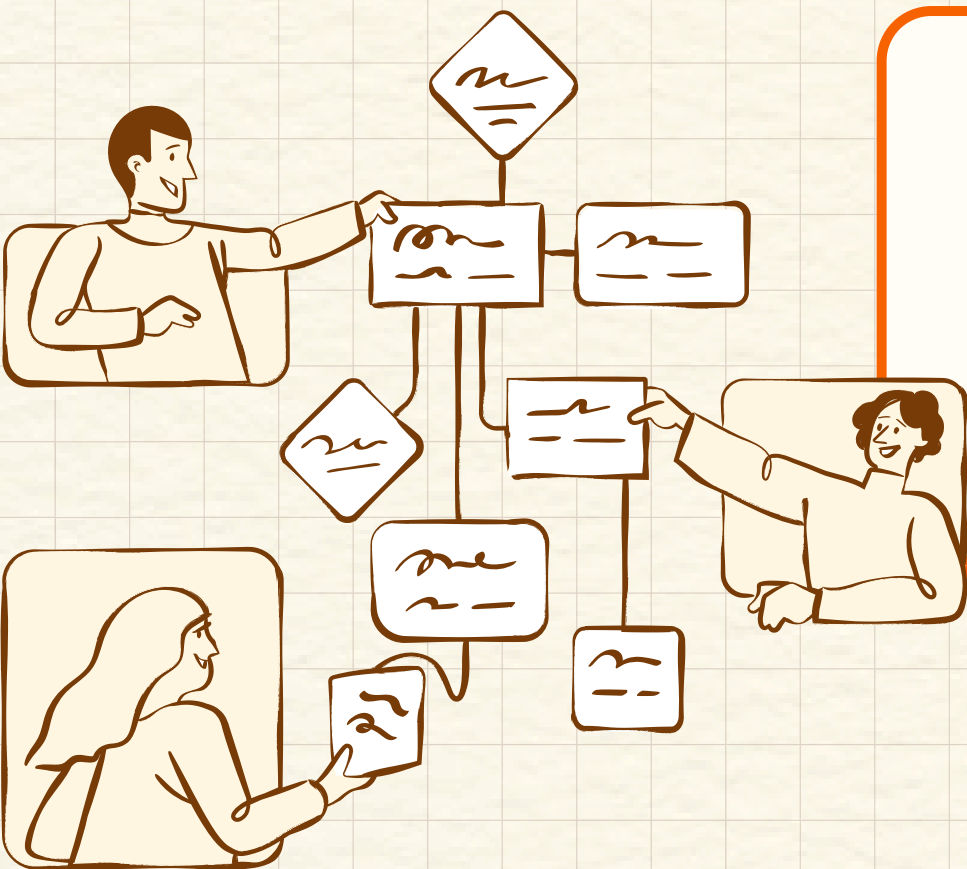
1. การมีส่วนร่วม (Participation)
2. นิติธรรมาภิบาล (Rule of law)
3. ความโปร่งใส (Transparency)
4. การตอบสนอง (Responsiveness)
5. การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus - Oriented)
6. ความเสมอภาค/เที่ยงธรรม (Equality)
7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness)
8. ภาระรับผิดชอบ (Accountability)
9. วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic vision)

แนวคิดธรรมาภิบาลหรือ GOOD GOVERNANCES ในประเทศไทย

การบริหารกิจการบ้านเมือง องค์กรหรือธุรกิจด้วย

- ความซื่อสัตย์ (Honesty)
- การเปิดเผยโปร่งใส (Transparency)
- ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability)
- ความยุติธรรม (Fairness)
- ความมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (Quality and Efficiency)
- มีมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรม (General Ethical and Moral Standard)

สถาบันบวช อังภากรณ์ เป็นผู้เผยแพร่แนวคิดนี้ และเห็นว่าควรนำมาใช้
ในการดำเนินงาน ทั้งการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ ธุรกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม
สาธารณสุข การศึกษา วัฒนธรรม เพื่อนำพาให้สังคมและธุรกิจโดยรวมมีคุณภาพ
มีประสิทธิภาพ มีคุณธรรมและเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

โดยมุ่งเน้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินงานตามภาระหน้าที่โดยยึดหลักพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่

1. หลักนิติธรรม :

การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับใช้
การกำหนดกติกาและปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

2. หลักคุณธรรม :

ความยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม
การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเอง
ไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ
ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต
เป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส :

การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ

4. หลักการมีส่วนร่วม :

เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิด
เห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ

5. หลักความรับผิดชอบ :

ตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม
การใส่ใจปัญหาบ้านเมือง กลายอมรับผลดีและผลเสีย
จากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า :

การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากร
ที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม
โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่า
รักษาพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

วงการธุรกิจในประเทศไทยให้ความสำคัญกับการบริหารที่คำนึงถึง ESG

กิจการที่ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล (G) ผู้บริหารจะมีชุดความคิด (Mindset) ในการทำสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม เป็นเข็มทิศที่มุ่งจะไม่สร้างผลร้ายต่อสิ่งแวดล้อม (E) และสังคม (S) ในทุกมิติ

ธรรมาภิบาลในองค์กรภาคเอกชน

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้มีการกำหนดหลักกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียน พ.ศ. 2549 เพื่อให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในการดำเนินธุรกิจ

ประกอบด้วย หลักการและแนวทางปฏิบัติที่ดี เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ แต่ไม่รวมถึงกฎหมายที่กำหนดให้ปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนอยู่แล้ว แบ่งเป็น 5 หมวด

1. สิทธิของผู้ถือหุ้น
2. การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน
3. บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
4. การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส
5. ความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการ

ธรรมาภิบาลในองค์กรภาคเอกชน

ปี พ.ศ. 2560 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้กำหนด
หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียน (CG Code)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กสท.)

มองว่าความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ของคณะกรรมการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ลงทุนซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง แต่บริษัทจดทะเบียนที่มีประชาชนถือหุ้นนั้นยังไม่เพียงพอ สำหรับบริษัทจดทะเบียนที่ดี เนื่องจากภาคธุรกิจและผู้ลงทุนต้องการผลประกอบการที่ดี สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพธุรกิจและการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้คนรอบข้าง เพื่อให้บริษัทเติบโตอยู่รอดในระยะยาว

CG CODE ได้วางหลักปฏิบัติไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. ตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการ
ในฐานะผู้นำที่สร้างคุณค่าให้แก่กิจการอย่างยั่งยืน

2. กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายหลัก
ของกิจการที่เป็นไปเพื่อความยั่งยืน

3. เสริมสร้างคณะกรรมการ
ที่มีประสิทธิภาพ

4. สรรหาและพัฒนาผู้บริหารระดับสูง
และการบริหารบุคลากร

5. ส่งเสริมนวัตกรรมและประกอบธุรกิจ
อย่างมีความรับผิดชอบต่อ

8. สนับสนุนการมีส่วนร่วมและ
การสื่อสารผู้ถือหุ้น

7. รักษาความน่าเชื่อถือทางการเงิน
และเปิดเผยข้อมูล

6. ดูแลให้มีระบบบริหารความเสี่ยงและ
การควบคุมภายในที่เหมาะสม

ธรรมาภิบาล ในบริบทของสหกรณ์

ธรรมาภิบาล มีความสำคัญอย่างมาก
สำหรับสหกรณ์ เนื่องจากสหกรณ์เป็นองค์กร
ที่มีสมาชิกเป็นเจ้าของร่วมกันมีเป้าหมาย
ในการสร้างประโยชน์ให้สมาชิกและชุมชน
ธรรมาภิบาลจึงช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและ
ความไว้วางใจในหมู่สมาชิก
และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

อัตลักษณ์ของสหกรณ์

สหกรณ์

- มีคุณค่า
- มีความหมาย
- มีหลักการ
- มีวิธีการ

ธรรมาภิบาลในบริบทของสหกรณ์

คุณค่าสหกรณ์

สหกรณ์อยู่บนพื้นฐานแห่งค่านิยมของ

- การช่วยตนเอง
- ความรับผิดชอบต่อตนเอง
- ความเป็นประชาธิปไตย
- ความเสมอภาค
- ความเที่ยงธรรม
- ความเป็นเอกภาพ

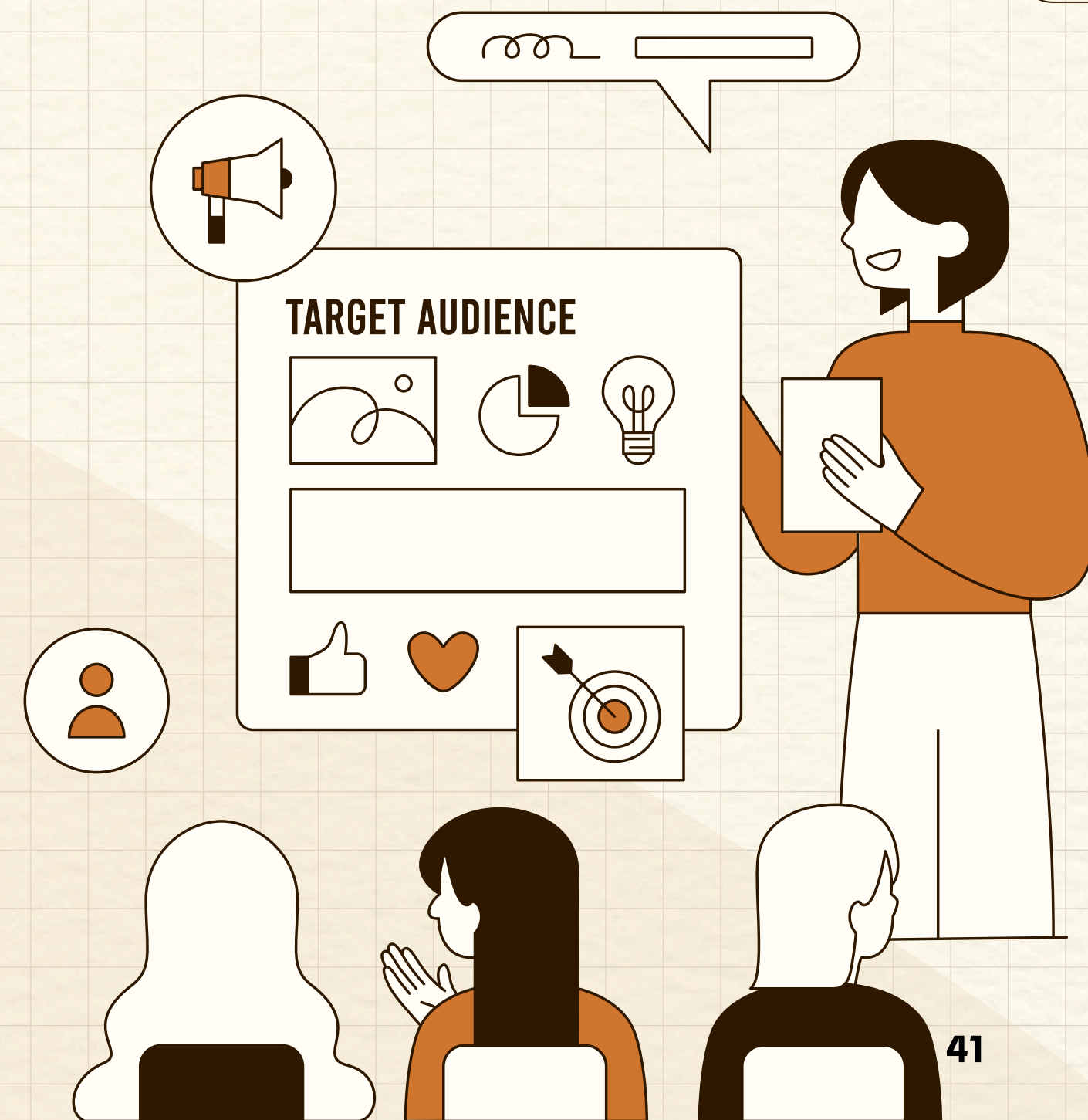
สมาชิกสหกรณ์เชื่อมั่นในค่านิยมของ

- จริยธรรมแห่งความสุจริต
- ความเปิดเผยโปร่งใส
- ความรับผิดชอบต่อสังคม
- ความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น
- สืบทอดประเพณีปฏิบัติ
ของบุรีเริ่มการสหกรณ์

ธรรมาภิบาลในบริบทของสหกรณ์

ธรรมาภิบาล เป็นแนวทางหรือหลักการที่ใช้ในการบริหารจัดการองค์กรให้โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและการตัดสินใจที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ ประกอบด้วย

1. หลักความโปร่งใส (Transparency)
2. หลักความรับผิดชอบ (Accountability)
3. หลักการมีส่วนร่วม (Participation)
4. หลักการยึดหลักนิติธรรม (The Rule of Law)
5. หลักการคำนึงความเสมอภาค (Equity)
6. หลักการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness)
7. หลักการตอบสนอง (Responsiveness)

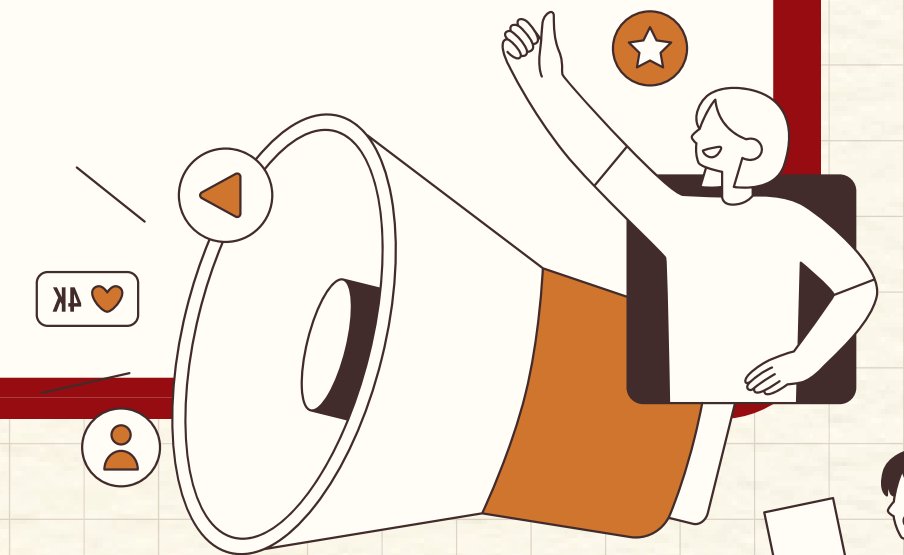

ธรรมาภิบาลในบริบทของสหกรณ์

หลักความโปร่งใส (Transparency)

การทำงานและการตัดสินใจที่โปร่งใส เปิดเผยข้อมูลและแผนงานอย่างตรงไปตรงมา ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายชัดเจน และตรวจสอบได้

- ลดความเสี่ยงจากการทุจริตและคอร์รัปชัน
- สร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร
- ช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

หลักความรับผิดชอบ (Accountability)

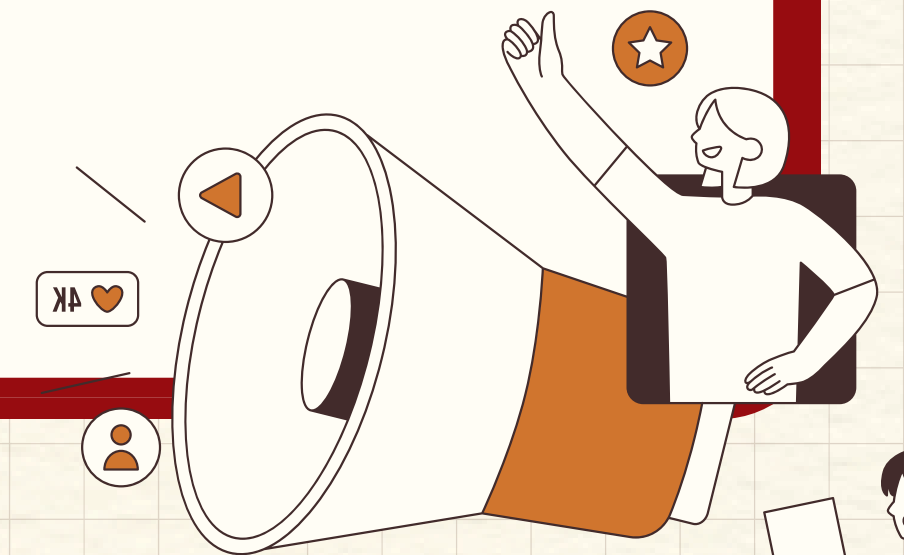
ผู้บริหารต้องแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ ต้องรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและการดำเนินงานที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะมีความเสี่ยงเชิงบวก หรือ เชิงลบ การรับผิดชอบนี้รวมถึงการแสดงผลและการรับผลจากการกระทำของตน ซึ่งจะช่วยให้เกิดการตรวจสอบและประเมินการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ธรรมาภิบาลในบริบทของสหกรณ์

หลักการมีส่วนร่วม (Participation)

ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีสิทธิและโอกาสในการแสดงความคิดเห็นร่วมมือ
ในกระบวนการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร เช่น การร่วมประชุม การออกเสียง
หรือการให้ข้อเสนอแนะ

การมีส่วนร่วมจะช่วยเพิ่มความรู้สึกรับผิดชอบและ
ความรับผิดชอบร่วมกันในกลุ่ม

หลักนิติธรรม (The Rule of Law)

องค์กรและบุคลากรทุกระดับต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์
ที่กำหนดไว้ การยึดหลักนิติธรรมช่วยให้เกิดความเป็นระเบียบและป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบ

ธรรมาภิบาลในบริบทของสหกรณ์

หลักการค้ำประกันความเสมอภาค (Equity)

การปฏิบัติต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติ หรือแบ่งแยก ความเสมอภาคนี้รวมถึงการให้โอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงทรัพยากร และการได้รับประโยชน์จากองค์กร

หลักการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness)

ธรรมาภิบาลเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ดี แก่องค์กรและสังคม การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทำให้องค์กรสามารถ บรรลุเป้าหมายได้รวดเร็วและลดต้นทุนที่ไม่จำเป็น

*** คำนิยาม***

ประสิทธิภาพ EFFICIENCY คือ การใช้ทรัพยากร (เวลา งบประมาณ บุคลากร วัสดุ) ให้น้อยที่สุด แต่ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด มีวิธีทำงานที่รวดเร็วและประหยัด มุ่งลดความสูญเสีย

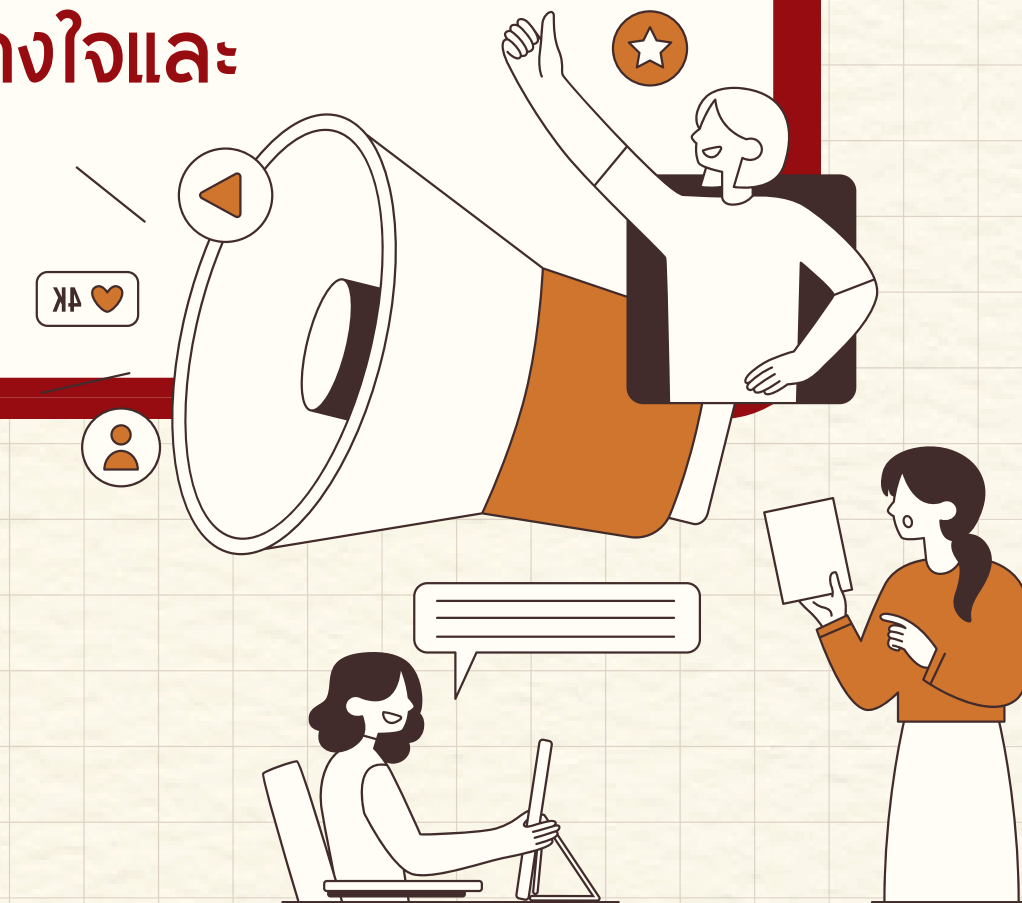
ประสิทธิผล EFFECTIVENESS เน้นการบรรลุเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการ มุ่งเน้นผลลัพธ์สุดท้ายมากกว่า กระบวนการ วัดความสำเร็จจากเป้าหมายเป็นหลัก

ธรรมาภิบาลในบริบทของสหกรณ์

หลักการตอบสนอง (Responsiveness)

องค์กรต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม การตอบสนองนี้เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในองค์กร

การดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลต้องอยู่ภายใต้มาตรฐาน

คุณธรรมและจริยธรรม

(GENERAL ETHICAL AND MORAL STANDARDS)

คือ การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม และส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัย

คุณลักษณะของสหกรณ์กับบรรษัทบาล

คุณลักษณะ/อัตลักษณ์

บรรษัทบาล

สมาชิกเป็นเจ้าของร่วมกัน

หลักการมีส่วนร่วม

ความเปิดเผย โปร่งใส

หลักความโปร่งใส

ความเที่ยงธรรม/ความเป็นประชาธิปไตย

หลักนิติธรรม/หลักความเสมอภาค

ดำเนินกิจการเพื่อสนองความต้องการและประโยชน์ของสมาชิกและชุมชน

หลักความรับผิดชอบ
หลักการตอบสนอง

ดำเนินงานตามหลักธุรกิจที่ดี

หลักประสิทธิภาพประสิทธิผล

จริยธรรมแห่งความสุจริต

คุณธรรม

“บรรษัทบาล” พังอยู่ในฐานราก “ความเป็นสหกรณ์”

แนวทางการบริหารสหกรณ์เพื่อความมั่นคงอย่างยั่งยืน

1 ยึดหลักการสหกรณ์เป็นแกนกลาง

- หากละเลยหลักการ สหกรณ์จะกลายเป็นเพียงองค์กรธุรกิจทั่วไป
- สิ่งที่กำหนดเป็นนโยบายหรือทุกการตัดสินใจ ต้อง **“ตอบโจทย์ปัญหาของสมาชิก”**

2 บริหารตามหลักธรรมาภิบาล

- หากขาดธรรมาภิบาล แม้ฐานะการเงินดีก็อาจเกิดความเสี่ยงด้านการทุจริต ความขัดแย้งภายในและความเชื่อมั่นของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

แนวทางการบริหารสหกรณ์เพื่อความมั่นคงอย่างยั่งยืน

3 สร้างความมั่นคงทางการเงิน

- ความยั่งยืนต้องมีฐานะการเงินที่มั่นคง
- สหกรณ์ต้องควบคุมต้นทุน บริหารสภาพคล่อง ตั้งสำรองตามกฎหมาย
- บริหารความเสี่ยงอย่างรอบคอบ เช่น ควบคุมหนี้ค้างชำระ หรือกระจายความเสี่ยงในการลงทุน

4 วางแผนเชิงกลยุทธ์ระยะยาว

- สหกรณ์ควรมีแผนพัฒนาระยะ 3-5 ปี ที่ชัดเจน

แนวทางการบริหารสหกรณ์เพื่อความมั่นคงอย่างยั่งยืน

5 พัฒนาบุคลากรและผู้นำ

- จัดให้มีการพัฒนาความรู้ให้กับกรรมการ เจ้าหน้าที่ และสมาชิก อย่างสม่ำเสมอ
- สร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง

6 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก

- สร้างการมีส่วนร่วมผ่านการสื่อสารที่มีการให้ข้อมูลอย่าง สม่ำเสมอ และรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก

7 ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

- นำเทคโนโลยีใช้ในการบริหารงานจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และตอบสนองความต้องการสมาชิกได้รวดเร็ว

แนวทางการบริหารสหกรณ์เพื่อความมั่นคงอย่างยั่งยืน

8 บริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ

- ต้องประเมินความเสี่ยงด้านการเงิน การดำเนินงาน และความเสี่ยงด้านกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ พร้อมกำหนดระบบการป้องกัน เช่น การควบคุมภายใน หรือการกำหนดระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน

9 คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม

- สหกรณ์ดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยสร้างความเข้มแข็งระยะยาว

บทบาท สิทธิ หน้าที่ของสมาชิกสหกรณ์ ในการกำกับดูแลสหกรณ์

สิทธิของสมาชิกในฐานะเป็นเจ้าของสหกรณ์และผู้ให้บริการ

สิทธิการควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์

- ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ
- ลงคะแนนเสียงเพื่อเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ
- ลงคะแนนเสียงเพื่อแต่งตั้งผู้สอบบัญชี
- พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ
- พิจารณาอนุมัติตั้งบการเงิน
- พิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี
- รับทราบรายงานประจำปี แสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์
- พิจารณาเลิกสหกรณ์ ควบสหกรณ์ แยกสหกรณ์ และจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์
- พิจารณาร้องขอให้เรียกประชุมใหญ่สามัญ
- พิจารณาแพนและวงเงินการลงทุน
- สิทธิอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ เช่น พิจารณาแผนงานและงบประมาณ รายจ่ายประจำปี เห็นชอบการจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ของสหกรณ์

สิทธิของสมาชิกในฐานะเป็นเจ้าของสหกรณ์และผู้ให้บริการ

สิทธิส่วนบุคคลและสิทธิทางการเงินในสหกรณ์

- สิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการ และผู้ตรวจสอบกิจการ
- สิทธิการถือหุ้นของสหกรณ์ (อย่างน้อย 1 หุ้น แต่ไม่เกิน 1 ใน 5)
- สิทธิในการกระทำธุรกิจ ขอรับบริการ หรือขอความช่วยเหลือทางวิชาการ หรือด้านสวัสดิการจากสหกรณ์
- สิทธิที่ได้รับเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน

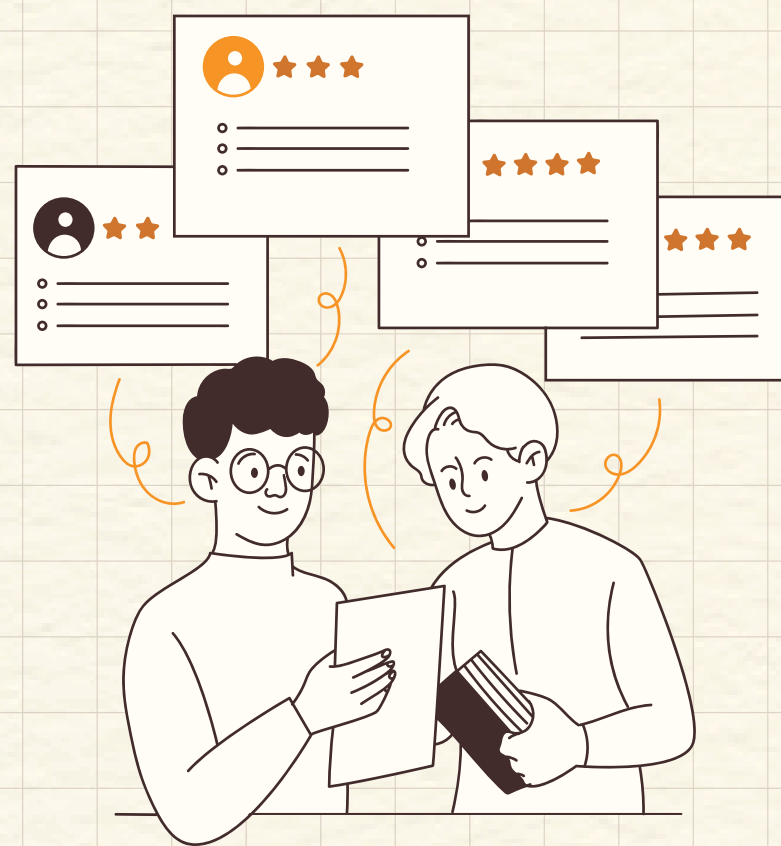
หน้าที่ของสมาชิกสหกรณ์

- ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติ และคำสั่งของสหกรณ์
- เข้าร่วมประชุมทุกครั้งที่สหกรณ์นัดหมาย
- เสนอความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ
- ส่งเสริม สนับสนุน กิจการของสหกรณ์
- สอดส่องดูแลกิจการของสหกรณ์
- ร่วมมือกับคณะกรรมการดำเนินการเพื่อพัฒนาสหกรณ์
- ตรวจสอบการทำธุรกิจกับสหกรณ์ของตนเอง

ความรับผิดชอบของสมาชิกสหกรณ์

สมาชิกสหกรณ์
มีความรับผิดชอบ
ต่อบุคคลภายนอก
และสหกรณ์ตาม
กฎหมาย ดังนี้

- สมาชิกมีความรับผิดชอบเพื่อหนี้สินสหกรณ์จำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้น
- เมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง สหกรณ์มีสิทธินำเงินตามมูลค่าหุ้นมาหักกลบลบหนี้ที่สมาชิกผูกพันต้องชำระหนี้แก่สหกรณ์ได้
- สมาชิกทำหนังสือยินยอมให้หน่วยงานต้นสังกัดหักเงินเดือนหรือค่าจ้าง เพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่มีต่อสหกรณ์ให้แก่สหกรณ์ตามที่แจ้ง
- สมาชิกอาจทำหนังสือตั้งบุคคลหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้รับโอนประโยชน์ในเงินค่าหุ้น เงินฝาก หรือเงินอื่นที่ได้จากสหกรณ์เมื่อถึงแก่ความตาย โดยมอบไว้แก่สหกรณ์เป็นหลักฐาน

บทบาทของสมาชิกในการกำกับสหกรณ์

กำกับผ่านการเลือกตั้งกรรมการ

การเลือกกรรมการที่มีคุณภาพ
เป็นจุดเริ่มต้นของการกำกับที่ดี

สิ่งที่สมาชิกควรพิจารณา

- ความรู้ ความสามารถ ด้านการบริหาร
- ความซื่อสัตย์และจริยธรรม
- วิสัยทัศน์ในการพัฒนาสหกรณ์
- ประวัติการทำงานเพื่อส่วนรวม

กำกับผ่านการเข้าร่วมประชุมใหญ่

การไม่เข้าประชุมใหญ่ เท่ากับ
สละโอกาสในการกำกับดูแลสหกรณ์

สิ่งที่สมาชิกควรปฏิบัติ

- เข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ
- ศึกษารายงานกิจการล่วงหน้า
- ชักถามประเด็นที่สงสัย
- แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์
- ลงมติในเรื่องสำคัญด้วยข้อมูลที่เพียงพอ

บทบาทของสมาชิกในการกำกับสหกรณ์

กำกับโดยการตรวจสอบผลการดำเนินงาน

หากพบความผิดปกติ
ควรสอบถาม

สมาชิกควรติดตามข้อมูลสำคัญของสหกรณ์ เช่น

- ผลประกอบการ
- เงินทุนสำรอง
- ฐานะการเงิน
- ผลการตรวจสอบบัญชี
- อัตราหนี้ต้องชำระ
- ข้อสังเกตของผู้สอบบัญชี

กำกับด้านธรรมาภิบาลและความโปร่งใส

หากพบพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิด
ผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการใช้อำนาจ
ไม่เหมาะสม ควรสะท้อนปัญหา

สมาชิกควรกำกับให้สหกรณ์ดำเนินงาน
ตามหลักธรรมาภิบาล เช่น

- ความโปร่งใส ตรวจสอบได้
- การมีส่วนร่วม
- ความรับผิดชอบ
- ความเสมอภาค

ฯลฯ

บทบาทของสมาชิกในการกำกับสหกรณ์

กำกับการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ

การดำเนินงานไม่เป็นไปตามกฎหมาย
อาจสร้างความเสียหาย
ให้กับสมาชิกทุกคน

สมาชิกควรติดตามว่าสหกรณ์ดำเนินงานตาม

- พรบ.สหกรณ์
  - ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
  - กฎกระทรวง
  - ข้อบังคับ/ระเบียบ ของสหกรณ์
- ฯลฯ

กำกับทิศทางและนโยบายของสหกรณ์

สมาชิกควรมีส่วนร่วมเสนอแนวคิดและกำหนดทิศทางการพัฒนาสหกรณ์

สหกรณ์สามารถให้บริการ
ตรงกับความต้องการของสมาชิก

- การขยายการบริการ
- การพัฒนาสวัสดิการสมาชิก
- การพัฒนาระบบดิจิทัล
- การบริหารความเสี่ยง

ฯลฯ

บทบาทของสมาชิกในการกำกับสหกรณ์

กำกับผ่านการรักษาวินัยทางการเงินของตนเอง

หนี้เสียของสมาชิกย่อกระทบต่อ
ความมั่นคงของสหกรณ์โดยรวม

สมาชิกต้องมีส่วนสร้างความมั่นคง
ของสหกรณ์และตนเอง

- ชำระหนี้ตรงเวลา
- ไม่ก่อหนี้เกินความสามารถ
- รักษาฐานะทางการเงินที่ดี

กฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่กรรมการต้องรู้

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์

กฎหมายสหกรณ์

กฎหมายหลัก

- พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ปี 2553 และ ปี 2562

กฎหมายรอง

- กฎกระทรวง
- ระเบียบ/คำสั่ง/ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์
- ข้อมบังคับสหกรณ์
- ระเบียบสหกรณ์

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์

กฎหมายอื่น

- สหกรณ์เป็นนิติบุคคลและดำเนินธุรกิจ จึงต้องอยู่ภายใต้กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น
1) กฎหมายว่าด้วยภาษี

สหกรณ์

- ภาษีเงินได้นิติบุคคล
- ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย
- ภาษีธุรกิจเฉพาะ (เฉพาะกิจการให้กู้ยืม)
- อากรแสตมป์ (บางรายการ)
- ค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียน (มาตรา 6)

สมาชิก

- เงินได้จากดอกเบี้ยเงินฝากประเภทออมทรัพย์
- เงินได้จากดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่ฝากเป็นรายเดือนติดต่อกัน ไม่น้อยกว่า 24 เดือน คราวละเท่า ๆ กัน ไม่เกิน 600,000 บาท
- เงินได้จากเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน
- หักลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อซื้อ เช่าซื้อที่อยู่อาศัย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์

กฎหมายอื่น

- สหกรณ์เป็นนิติบุคคลและดำเนินธุรกิจ จึงต้องอยู่ภายใต้กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น
  - 2) กฎหมายแรงงาน
  - 3) กฎหมายว่าด้วยนิติบุคคลและธุรกิจ
    - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
  - 4) กฎหมายด้านการเงิน
    - พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการฟอกเงิน
  - 5) กฎหมายอื่น ๆ
    - พระราชบัญญัติคุ้มครองข่าวสาร
    - กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

บัญญัติไว้ 10 หมวด

หมวดที่ 1 บททั่วไป

- การได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม
- ห้ามใช้คำว่า “สหกรณ์” เป็นชื่อหรือส่วนหนึ่งของชื่อในทางธุรกิจ
- ทุนกลางของบรรดาสหกรณ์ ไม่จำกัด

หมวดที่ 2 การกำกับและส่งเสริมสหกรณ์

- ส่วนที่ 1 คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ
- ส่วนที่ 2 นายทะเบียนสหกรณ์
- ส่วนที่ 3 การกำกับดูแลสหกรณ์
- ส่วนที่ 4 กองทุนพัฒนาสหกรณ์

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

บัญญัติไว้ 10 หมวด

หมวดที่ 3 สหกรณ์

ส่วนที่ 1 การจัดตั้งและจดทะเบียนสหกรณ์

- กำหนดวัตถุประสงค์การจัดตั้งสหกรณ์ (มาตรา 33)
- กำหนดลักษณะของสหกรณ์ที่รับจดทะเบียน วัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงานของสหกรณ์แต่ละประเภท ให้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (มาตรา 33/1)
**กฎกระทรวงกำหนดลักษณะ วัตถุประสงค์ และขอบเขตแห่งการดำเนินกิจการของสหกรณ์แต่ละประเภทที่จะรับจดทะเบียน พ.ศ. 2567 ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2567
- สมาชิกสมทบต้องเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ ยกเว้นสหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งตั้งอยู่ในสถานศึกษา (มาตรา 41)
- การชำระค่าหุ้นให้หักกลบลบหนี้ไม่ได้ สมาชิกมีความรับผิดชอบไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้น สหกรณ์มีฐานะเป็นเจ้าของนี้บุริมสิทธิพิเศษเหนือเงินค่าหุ้นนั้น
- ให้นั่งหน่วยงานภาครัฐหรือนายจ้างในสถานประกอบการ หักเงินเดือนให้กับสหกรณ์ตามจำนวนที่แจ้งไปเป็นลำดับแรก หลังจากหักเงินตามกฎหมายต่าง ๆ (มาตรา 42/1)

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

บัญญัติไว้ 10 หมวด

หมวดที่ 3 สหกรณ์

ส่วนที่ 2 ข้อบังคับและการแก้ไขข้อบังคับ

ส่วนที่ 3 การดำเนินงานของสหกรณ์

- อำนาจกระทำการของสหกรณ์ (มาตรา 46)
- การกู้ยืมหรือค้ำประกัน (นายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบ)
**ประกาศนายทะเบียน เรื่อง คำนียามวงเงินการกู้ยืมหรือการค้ำประกันของสหกรณ์ ลงวันที่ 30 เมษายน 2561
- การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง (กฎกระทรวง)
**ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การกำหนดอัตราการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของสหกรณ์ (อัตราร้อยละ 1) ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2550
- การรับเงินอุดหนุนหรือทรัพย์สิน จากทางราชการ หน่วยงานของต่างประเทศหรือบุคคลอื่นใด
- กำหนดจำนวนคณะกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง (มาตรา 50)

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

บัญญัติไว้ 10 หมวด

หมวดที่ 3 สหกรณ์

ส่วนที่ 3 การดำเนินงานของสหกรณ์ (ต่อ)

- ความรับผิดชอบต่อความเสียหายของกรรมการ กรณีแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ/ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์/ดำเนินการนอกขอบวัตถุประสงค์
- การไม่ต้องรับผิดชอบของกรรมการ กรณีพิสูจน์ว่ามีได้ร่วมกระทำความเสียหาย/ได้คัดค้านแล้ว
- ลักษณะต้องห้ามของกรรมการและผู้จัดการ
- ผู้ตรวจสอบกิจการ (นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดคุณสมบัติอำนาจหน้าที่)
**ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ. 2563 ลงวันที่ 12 ตุลาคม 2563
- การประชุมใหญ่
- การจัดสรรกำไรสุทธิ
- กุณสำรอง

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

บัญญัติไว้ 10 หมวด

หมวดที่ 3 สหกรณ์

ส่วนที่ 3 การดำเนินงานของสหกรณ์ (ต่อ)

- การฝากหรือลงทุน เพื่อให้การฝากหรือลงทุนมีความมั่นคง ไม่มีความเสี่ยง (คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ กำหนดการฝากและลงทุนอย่างอื่นนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด)

**ประกาศคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ เรื่อง บัญชีกำหนดการฝากหรือลงทุนอย่างอื่นของสหกรณ์ พ.ศ. 2563 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2563

- การจัดทำทะเบียนสมาชิก ทะเบียนหุ้น
- การจัดทำบัญชี/การจัดทำงบการเงิน (ตามแบบและรายการที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด)

ส่วนที่ 4 การชำระบัญชี

ส่วนที่ 5 การเลิกสหกรณ์

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

บัญญัติไว้ 10 หมวด

หมวดที่ **4** การชำระบัญชี

หมวดที่ **4/1** การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน

หมวดที่ **5** การควบสหกรณ์เข้ากัน

หมวดที่ **6** การแยกสหกรณ์

หมวดที่ **7** ชุมนุมสหกรณ์

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

บัญญัติไว้ 10 หมวด

หมวดที่ **8** สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

หมวดที่ **9** กลุ่มเกษตรกร

หมวดที่ **9/1** การพิจารณาอุทธรณ์

- ให้มีคณะกรรมการอุทธรณ์ (มาตรา 128/1)

หมวดที่ **10** บทกำหนดโทษ

กฎกระทรวง

กฎกระทรวง คือ กฎหมายลำดับรองที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติหรือกฎหมายแม่บท (พระราชบัญญัติสหกรณ์) เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ เจือปนใช้ในการปฏิบัติ

- กฎกระทรวงว่าด้วยการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของสหกรณ์ พ.ศ. 2550
- กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดอัตราค่าบำรุงสินนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2560
- กฎกระทรวงว่าด้วยการดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. 2564
- กฎกระทรวงว่าด้วยการฝากเงินและการลงทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. 2567
- กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดลักษณะ วัตถุประสงค์ และขอบเขตการดำเนินงานของสหกรณ์แต่ละประเภทที่รับจดทะเบียน พ.ศ. 2567
- กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดการจ่ายเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้ว พ.ศ. 2543

ระเบียบ/คำสั่ง/ประกาศ/คำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

คือ กฎเกณฑ์ มาตรฐาน หรือแนวทางปฏิบัติ ที่ออกโดยนายทะเบียนสหกรณ์ (อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์) ตามอำนาจหน้าที่ ที่ได้รับตามพรบ.สหกรณ์ เพื่อใช้กำกับดูแล ควบคุม และเป็นมาตรฐานในการดำเนินงานของสหกรณ์ ทุกแห่งทั่วประเทศ

คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์

คือ การใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ของนายทะเบียนสหกรณ์ หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์ (นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย) ในการออกคำสั่ง เรื่องรับจดทะเบียน กำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือสั่งการให้สหกรณ์ดำเนินการแก้ไข ข้อบกพร่อง ตรวจสอบ ควบคุมการดำเนินงานกิจการให้ถูกต้องตามกฎหมาย แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ

ระเบียบ/คำสั่ง/ประกาศ/คำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์

ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์

คือ คำสั่งหรือกฎเกณฑ์ที่ออกโดย นายทะเบียนสหกรณ์ (อิงตามอำนาจในพระราชบัญญัติสหกรณ์) เพื่อกำหนดมาตรฐาน ควบคุม หรือชักจูงแนวทางปฏิบัติ ให้สหกรณ์ ดำเนินงานอย่างโปร่งใส ถูกต้อง และสอดคล้องกัน เช่น

- เรื่อง การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝากของสหกรณ์
- เรื่อง คำนิยามวงเงินกู้ยืมหรือค้ำประกันของสหกรณ์
- เรื่อง ความสัมพันธ์ของสมาชิกสมทบกับสหกรณ์หรือสมาชิกสหกรณ์

คำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์

คือ แนวทาง มาตรการ หรือหลักเกณฑ์ที่ นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนดขึ้น เพื่อให้สหกรณ์ต่าง ๆ นำไปปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ประสงค์เพื่อส่งเสริม การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ ควบคุมดูแลความ เสี่ยงและป้องกันปัญหาการทุจริตในสหกรณ์ เช่น

- หลักเกณฑ์การให้เงินกู้แก่สมาชิกอย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม
- การกำหนดข้อบังคับและระเบียบลักษณะต้องห้ามการเป็นหรือทำหน้าที่กรรมการดำเนินการสหกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตการเลือกตั้งของสหกรณ์

ข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์

ข้อบังคับ

เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ให้ต้องปฏิบัติตาม ซึ่งหมายถึงบรรดาข้อความที่ผู้มีอำนาจหน้าที่กำหนดให้ใช้โดยอาศัยอำนาจของกฎหมายที่บัญญัติให้กระทำได้

ระเบียบ

เป็นกฎเกณฑ์ที่วางไว้เป็นแนวทางปฏิบัติ หมายถึงบรรดาข้อความที่ผู้มีอำนาจวางไว้โดยอาศัยอำนาจของกฎหมายหรือไม่ก็ได้ เพื่อถือปฏิบัติเป็นประจำ

ข้อบังคับของสหกรณ์

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

มาตรา 43 ข้อบังคับของสหกรณ์อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้ :-

- (1) ชื่อสหกรณ์
- (2) ประเภทสหกรณ์
- (3) วัตถุประสงค์
- (4) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่และที่ตั้งสาขา
- (5) กุญแจแบ่งเป็นหุ้น มูลค่าหุ้น การชำระค่าหุ้นด้วยเงินหรือทรัพย์สิน การขายและการโอนหุ้น ตลอดจนการจ่ายคืนค่าหุ้น
- (6) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินงาน การบัญชี และการเงินของสหกรณ์
- (7) คุณสมบัติสมาชิก วิธีรับสมาชิก การขาดสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิหน้าที่ของสมาชิก
- (8) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประชุมใหญ่
- (9) การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
- (10) การแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การกำหนดอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้จัดการ

นอกจากรายการที่ต้องกำหนดไว้ในข้อบังคับตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 43 แล้วสหกรณ์สามารถกำหนดรายการที่จำเป็นต่อการดำเนินการไว้ในข้อบังคับได้ แต่ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ข้อความสำคัญในบังคับ

“ในกรณีที่ข้อบังคับมิได้กำหนด
ข้อความเงื่อนไขใดไว้ ให้สหกรณ์รับ
บทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมาย
ว่าด้วยสหกรณ์ตลอดจนคำสั่ง
ระเบียบ หรือคำแนะนำของ
นายทะเบียนสหกรณ์มาเป็นส่วนหนึ่ง
ของข้อบังคับด้วย”

ระเบียบของสหกรณ์

กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

- มาตรา 46 (5)** การรับฝากเงินประเภทออมทรัพย์หรือประเภทประจำจากสมาชิก หรือสหกรณ์อื่น หรือฌาปนกิจสงเคราะห์
*ต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์
- มาตรา 46 (8)** ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืม
*ต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

ระเบียบของสหกรณ์

ตามข้อบังคับของสหกรณ์

- การให้เงินกู้แก่สมาชิก
- การใช้เงินทุนที่มาจากการจัดสรรกำไรสุทธิ
- สมาชิกย้ายสังกัดและมีความประสงค์จะให้โอนเงินค่าหุ้นและเงินกู้ไปยังสหกรณ์ในสังกัดใหม่
- การรับโอนสมาชิกสหกรณ์อื่น การรับโอนหุ้นและหนี้สิน
- การถือหุ้นของสมาชิกสมทบ
- การคัดเลือกหรือสอบคัดเลือก การแต่งตั้ง การจ้าง อัตราเงินเดือน การให้สวัสดิการ การให้ออกจากตำแหน่งผู้จัดการ
- เจ้าหน้าที่สหกรณ์ (ยกเว้นผู้จัดการ) การจัดจ้างเพื่อปฏิบัติงานในสหกรณ์
- การแต่งตั้งที่ปรึกษา
- ระเบียบอื่น ๆ ที่คณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดไว้ให้มีเพื่อสะดวกและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของสหกรณ์

***การกำหนดระเบียบอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในข้อกฎหมายและข้อบังคับของสหกรณ์ สหกรณ์ควรพิจารณา**ตามวัตถุประสงค์**และ**อำนาจกระทำการของสหกรณ์** รวมทั้งปัญหา ข้อขัดข้อง ในการปฏิบัติงานของสหกรณ์ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานกิจการทั่วไป หรือการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

อำนาจนายทะเบียนสหกรณ์ในการกำกับสหกรณ์

มาตรา 20

- นายทะเบียนหรือรองนายทะเบียนสหกรณ์ มีอำนาจยับยั้งหรือเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่ หรือที่ประชุมคณะกรรมการที่มีการลงมติฝ่าฝืนกฎหมาย ข้อยบังคับ ระเบียบของสหกรณ์ ระเบียบหรือคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์

มาตรา 21

- นายทะเบียนหรือรองนายทะเบียนสหกรณ์ ร้องทุกข์หรือฟ้องคดีแทนสหกรณ์ในกรณีที่มีบุคคลทำให้สหกรณ์เสียหายแล้วสหกรณ์ไม่ดำเนินการร้องทุกข์ดำเนินคดี

อำนาจนายทะเบียนสหกรณ์ในการกำกับสหกรณ์

มาตรา 22

- นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้สหกรณ์ปฏิบัติการ ในกรณีที่คณะกรรมการกระทำหรือละเว้นกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ของตน อันทำให้สหกรณ์หรือสมาชิกเสื่อมเสียผลประโยชน์ หรือสหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี หรือกิจการ หรือฐานะการเงิน ตามรายงานการสอบบัญชี หรือรายงานการตรวจสอบกิจการ

- 1) ให้คณะกรรมการสหกรณ์แก้ไขข้อบกพร่อง ตามวิธีการและระยะเวลาที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด
- 2) ให้คณะกรรมการสหกรณ์ระงับการปฏิบัติที่เป็นเหตุให้เกิดข้อบกพร่อง หรืออาจทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์
- 3) ให้คณะกรรมการสหกรณ์หยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะมีการแก้ไขข้อบกพร่องแล้วเสร็จ
- 4) ให้คณะกรรมการสหกรณ์พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะหรือให้กรรมการที่เกี่ยวข้องพ้นจากตำแหน่ง

อำนาจนายทะเบียนสหกรณ์ในการกำกับสหกรณ์

มาตรา 23

- สหกรณ์ที่จัดตั้งไม่เกินสามปี หรือมีผลการดำเนินงานขาดทุนติดต่อกันเกินสองปี เมื่อสหกรณ์ร้องขอหรือนายทะเบียนสหกรณ์หรือคพช.เห็นว่ามีความจำเป็นต้องแก้ไข

นายทะเบียนสหกรณ์จะสั่งให้ผู้ตรวจการสหกรณ์หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เข้าไปช่วยเหลือดำเนินกิจการของสหกรณ์ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ (การช่วยเหลือ ให้เป็นไปตามระเบียบของนายทะเบียนสหกรณ์ โดยความเห็นชอบของคพช.)

อำนาจนายทะเบียนสหกรณ์ในการกำกับสหกรณ์

มาตรา 24

- กรณีที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้คณะกรรมการพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ตั้งคณะกรรมการชั่วคราว (มีอำนาจและสิทธิเช่นเดียวกับคณะกรรมการ) และให้อยู่ในตำแหน่งไม่เกิน 180 วัน
- ก่อนจะพ้นตำแหน่ง ให้คณะกรรมการชั่วคราวจัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้งกรรมการขึ้นใหม่ทั้งคณะ

มาตรา 25

- กรณีที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้กรรมการบางคนพ้นจากตำแหน่ง ให้คณะกรรมการส่วนที่เหลือเรียกประชุมใหญ่เลือกตั้งผู้เป็นกรรมการแทนภายในเวลา 30 วัน หากมิได้เลือกตั้งตามกำหนดเวลาให้นายทะเบียนสหกรณ์ตั้งสมาชิกเป็นกรรมการแทน (วาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลือ)

บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบทางกฎหมาย ของคณะกรรมการ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการ

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์

มาตรา 51

ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินกิจการและเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์อาจมอบหมายให้กรรมการคนใดคนหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้

มาตรา 51/1

ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการหรือผู้จัดการต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตาม**กฎหมาย วัตถุประสงค์ ขอบเขตแห่งการดำเนินกิจการ** ที่จะพึงดำเนินการได้ของสหกรณ์ **ข้อบังคับของสหกรณ์** และ**มติที่ประชุมใหญ่** ทั้งนี้ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการ

ตามกฎหมาย

ออกตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ มาตรา 89/2 (3)

- (1) กำหนดนโยบาย ทิศทาง และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ให้ที่ประชุมใหญ่อนุมัติ รวมทั้งกำกับดูแลฝ่ายจัดการดำเนินการตามนโยบาย
- (2) จัดให้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับจริยธรรมของกรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการ ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์
- (3) จัดให้มีนโยบายและกระบวนการบริหารความเสี่ยงด้านต่าง ๆ และรายงานผลให้ที่ประชุมใหญ่ทราบ
- (4) กำกับดูแลฝ่ายจัดการดำเนินกิจการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
- (5) จัดให้มีระบบการควบคุมภายในและตรวจสอบกิจการที่มีประสิทธิภาพ
- (6) กำกับดูแลให้ฝ่ายจัดการรายงานเรื่องที่สำคัญของสหกรณ์

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการ

ตามกฎหมาย

ออกตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ มาตรา 89/2 (3)

- (7) กำหนดนโยบายและแผนเกี่ยวกับการฝาก การลงทุน การกู้ยืมสหกรณ์อื่น
- (8) แต่งตั้งและกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการต่าง ๆ ตามความจำเป็น
- (9) กำกับดูแลให้มีการจัดทำบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยต้องเปิดเผยให้สมาชิกได้รับทราบและตรวจสอบได้
- (10) กำกับดูแลให้มีการจัดส่งข้อมูลและรายงานต่าง ๆ ตามกฎหมายภายในระยะเวลา
- (11) ปฏิบัติตามและกำกับดูแลให้สหกรณ์ดำเนินการตามกฎหมาย

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในการดำเนินกิจการของสหกรณ์

คณะกรรมการดำเนินการ
มีอำนาจหน้าที่ดำเนิน
กิจการทั้งปวงของสหกรณ์
ให้เป็นไปตามกฎหมาย
ข้อบังคับระเบียบ มติ
และคำสั่งของสหกรณ์
กับทั้งในทางอื่นจะทำให้เกิด
ความจำเป็นแก่สหกรณ์
ซึ่งรวมทั้งในข้อต่อไปนี้

- (1) พิจารณาในเรื่องการ**รับสมาชิกและสมาชิกออกจากสหกรณ์** ตลอดจนดูแลให้สมาชิกปฏิบัติตามต่าง ๆ ตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่งของสหกรณ์
- (2) พิจารณาในเรื่อง**การรับฝากเงิน การกู้ยืมเงิน การให้เงินกู้ และการฝากหรือลงทุนของสหกรณ์**
- (3) กำหนดและดำเนินการเกี่ยวกับ**การประชุมใหญ่** การเสนองบฐานะการเงิน และรายงานประจำปีแสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่
- (4) **เสนอแนะการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีต่อที่ประชุมใหญ่**
- (5) **เสนอแผนงานและงบประมาณรายจ่ายประจำปี** ให้ที่ประชุมใหญ่อนุมัติ
- (6) พิจารณาดำเนินการ**แต่งตั้งหรือจ้างและกำหนดค่าตอบแทนของผู้จัดการ** ตลอดจนควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานของผู้จัดการให้เป็นการถูกต้อง
- (7) **พิจารณาดำเนินการแต่งตั้ง และกำหนดค่าตอบแทนแก่ผู้ตรวจสอบภายใน**
- (8) **กำหนดระเบียบต่าง ๆ ของสหกรณ์**

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในการดำเนินกิจการของสหกรณ์

คณะกรรมการดำเนินการ
มีอำนาจหน้าที่ดำเนิน
กิจการทั้งปวงของสหกรณ์
ให้เป็นไปตามกฎหมาย
ข้อบังคับระเบียบ มติ
และคำสั่งของสหกรณ์
กับทั้งในทางอันจะทำให้เกิด
ความจำเป็นแก่สหกรณ์
ซึ่งรวมทั้งในข้อต่อไปนี้

(9) จัดให้มีและดูแลให้เรียบร้อยซึ่งบรรดากะเบียบ สมุดบัญชีเอกสารต่าง ๆ และบรรดาอุปกรณ์ดำเนินงานของสหกรณ์

(10) พิจารณาให้สหกรณ์สมัครเข้าเป็นสมาชิกและออกจากชุมนุมสหกรณ์ และองค์กรอื่น

(11) พิจารณาดำเนินการแต่งตั้งและถอดถอนคณะกรรมการอื่น หรือ คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์

(12) **พิจารณาและปฏิบัติตามหนังสือของนายทะเบียนสหกรณ์** รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย

(13) **พิจารณาให้ความเที่ยงธรรม**แก่บรรดาสมาชิก เจ้าหน้าที่สหกรณ์ ตลอดจนสอดส่องดูแลโดยทั่วไป เพื่อให้กิจการของสหกรณ์ดำเนินไปด้วยดี

(14) **พิจารณารายงาน**ของคณะกรรมการอื่น ผู้ตรวจสอบกิจการ ความเห็นของผู้จัดการ สมาชิกและผู้แทนสมาชิกเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในการดำเนินงานกิจการของสหกรณ์

คณะกรรมการดำเนินการ
มีอำนาจหน้าที่ดำเนิน
กิจการทั้งปวงของสหกรณ์
ให้เป็นไปตามกฎหมาย
ข้อบังคับระเบียบ มติ
และคำสั่งของสหกรณ์
กับทั้งในทางอันจะทำให้เกิด
ความจำเป็นแก่สหกรณ์
ซึ่งรวมทั้งในข้อต่อไปนี้

(15) **เชิญบุคคลภายนอกที่เห็นสมควรเป็นที่ปรึกษาของสหกรณ์** ตลอดจนกำหนดค่าตอบแทนให้ตามที่เห็นสมควร

(16) **ฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดี**เกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ หรือ ประนีประนอมยอมความหรือมอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการพิจารณาชี้ขาด

(17) **พิจารณาดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน** ดังระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

(18) **พิจารณาแต่งตั้งกรรมการดำเนินการเป็นผู้แทนสหกรณ์เพื่อเข้าร่วมใหญ่** และออกเสียงในการประชุมใหญ่ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ และองค์กรอื่น ซึ่งสหกรณ์นี้เป็นสมาชิก ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ และองค์กรนั้นกำหนดไว้

*** (19) คำประกันเงินกู้ที่สหกรณ์กู้ยืมจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยรับผิดชอบการคำประกันในฐานะส่วนตัว

(20) **พิจารณามอบหมายอำนาจหน้าที่**ในการดำเนินงานให้แก่ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ เหรัญญิก ผู้จัดการและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสม

ความรับผิดของคณะกรรมการดำเนินการ

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์

มาตรา 51/2

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการ หรือผู้จัดการต้องรับผิดร่วมกันในความเสียหายต่อสหกรณ์ ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ
- (2) ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์
- (3) ดำเนินกิจการนอกขอบวัตถุประสงค์หรือขอบเขตแห่งการดำเนินการที่จะพึงดำเนินการได้ของสหกรณ์

มาตรา 51/3

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการ หรือผู้จัดการไม่ต้องรับผิดตามมาตรา 51/2 ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) พิสูจน์ได้ว่าตนมิได้ร่วมกระทำการอันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อสหกรณ์
- (2) ได้คัดค้านในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โดยปรากฏในรายงานการประชุมหรือได้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อประธานที่ประชุมภายในสามสิบวันนับแต่สิ้นสุดการประชุม

ความรับผิดของคณะกรรมการดำเนินการ

ตามกฎหมายอื่น

ข้อบังคับสหกรณ์ กำหนดเกี่ยวกับความรับผิดของ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ในกรณีที่กระทำการหรืองดเว้น กระทำการ หรือกระทำการโดยประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่ ของตนจนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก อันเป็นเหตุให้สหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี หรือกิจการ หรือฐานะการเงินตามรายงานการสอบบัญชี หรือรายงาน การตรวจสอบเป็นเหตุให้สหกรณ์ได้รับความเสียหาย คณะกรรมการ ดำเนินการต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายให้แก่สหกรณ์

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ จึงต้องปรับใช้ กับกฎหมายทั่วไป ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายอื่น ๆ

ความรับผิดของคณะกรรมการดำเนินการ

ตามกฎหมายอื่น

1. ความรับผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินกิจการ และเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอื่นเกี่ยวกับบุคคลภายนอก กรณีที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ใช้อำนาจเกินขอบเขต หรือละเว้นการ กระทำที่พึงกระทำจะต้องรับผิดในฐานะ **ผู้กระทำการแทนสหกรณ์** ซึ่งถือเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 812 ซึ่งกำหนดไว้ว่า ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นอย่างใด ๆ เพราะความประมาท เลินเล่อของตัวแทนก็ดี เพราะไม่ทำการเป็นตัวแทนที่ดี หรือเพราะทำการโดยปราศจากอำนาจ หรือนอกเหนืออำนาจก็ดี ท่านว่าตัวแทนจะต้องรับผิด

นอกจากจะต้องรับผิดในฐานะผู้กระทำการแทนสหกรณ์แล้ว กรณีที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ **กระทำการละเมิดต่อสหกรณ์จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายขึ้นจะต้องรับผิดฐานละเมิดด้วย** ถือเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ซึ่งกำหนดไว้ว่าผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

ความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการ

ตามกฎหมายอื่น

2. ความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญา

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์อาจกระทำความผิดทางอาญาได้โดยส่วนใหญ่เป็นความผิดเกี่ยวกับการยักยอกทรัพย์ หรือการทำและใช้เอกสารปลอม ซึ่งถือเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

มาตรา 352 ความผิดฐานยักยอก

มาตรา 264 ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร

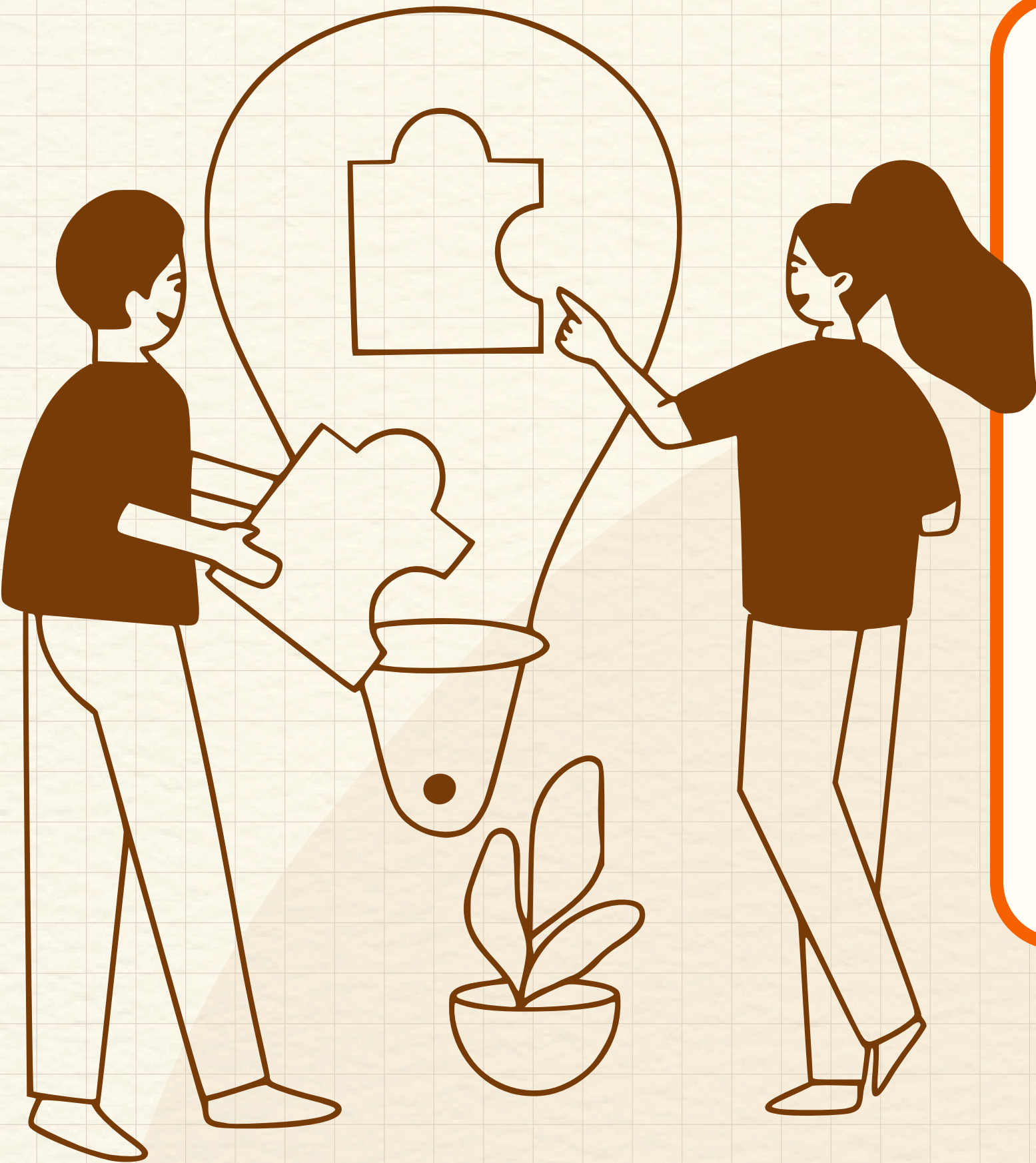
3. กฎหมายอื่น ๆ

นอกจากความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญาแล้ว การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์อาจต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น ๆ เช่น ประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ประมวลรัษฎากร พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นต้น

ข้อบกพร่อง ข้อสังเกต และการทุจริตในสหกรณ์

ข้อบกพร่องและการทุจริตของสหกรณ์

- **การทุจริต** ถือว่า เป็นข้อบกพร่องของสหกรณ์ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสหกรณ์หรือสมาชิก
- **แต่ยังมีข้อบกพร่องด้านอื่น ๆ** ที่อาจจะยังไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแต่มีความเสี่ยงที่เกิดความเสียหายได้ ประกอบด้วย
  1. ข้อบกพร่องด้านบัญชี
  2. ข้อบกพร่องด้านการเงิน
  3. การดำเนินงานนอกกรอบวัตถุประสงค์
  4. พฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย

ข้อบกพร่อง

1

ข้อบกพร่องด้านบัญชี

หมายถึง

ข้อบกพร่องที่เกิดจากสหกรณ์
ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรา
65,66 และระเบียบนายทะเบียน
สหกรณ์ว่าด้วยการบัญชี

วิธีการ

- การจัดทำบัญชีไม่เป็นไปตามรูปแบบรายการ
- จัดทำบัญชีไม่ถูกต้องตามความจริง
- บันทึกรับบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน
- เอกสารประกอบการลงบัญชีไม่สมบูรณ์ครบถ้วน
- ไม่ปฏิบัติตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชี
- ไม่จัดทำงบดุล หรือจัดทำไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติ
- งบดุลมีรายการไม่ถูกต้องครบถ้วน

ฯลฯ

ข้อบกพร่อง

2

ข้อบกพร่องด้านการเงิน

หมายถึง
ข้อบกพร่องที่มีมูลเหตุ
ที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามระเบียบ
ว่าด้วยการรับจ่ายและเก็บรักษาเงิน
ของสหกรณ์

วิธีการ

- ไม่มีทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงิน
- การรับเงินไม่ออกใบเสร็จ หรือไม่นำพากรณาการในวันนั้น
- การจ่ายเงินไม่เป็นไปตามระเบียบ
- หลักฐานการจ่ายเงินมีรายการไม่ครบถ้วน
- เก็บรักษาเงินสดในมือเกิน บ่อยครั้ง

ฯลฯ

ข้อบกพร่อง

3

การดำเนินการนอกกรอบ วัตถุประสงค์

หมายถึง
สหกรณ์กระทำการ
ที่ไม่ได้ระบุไว้ในวัตถุประสงค์
และอำนาจกระทำการตามข้อบังคับ
ของสหกรณ์

วิธีการ

- การลงทุนไม่เป็นไปตามกฎหมาย
- การรับฝากเงินจากบุคคลภายนอก
- มุ่งดำเนินธุรกิจกับบุคคลภายนอก
- จัดทำโครงการ/สวัสดิการโดยมิชอบ
- ดำเนินธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับประเภทและวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

ฯลฯ

ข้อบกพร่อง

4

พฤติกรรมที่ก่อให้เกิด ความเสียหาย

หมายถึง
การกระทำที่อาจทำให้เกิด
ความเสียหายต่อสหกรณ์มูลค่าสูง
หรือกระทำเป็นวงกว้าง ทำซ้ำ ๆ

วิธีการ

- จัดซื้อสินค้าเกินกว่าความต้องการของสมาชิก
- จ่ายค่าสินค้าล่วงหน้า
- นำเงินไปฝากสหกรณ์อื่นที่มีความเสี่ยงสูง
- การยืมเงินทดรองไม่เหมาะสมเปรียบเทียบ
- กำหนดหลักเกณฑ์ที่เอื้อต่อบุคคลบางกลุ่ม
- แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ
- ดำเนินการที่มีเจตนาหลีกเลี่ยงกฎหมาย
- ดำเนินการไม่เป็นไปตามหลักการและวิธีการ

ฯลฯ

ข้อบกพร่อง

5

ข้อบกพร่องอื่น ๆ

ข้อบกพร่องประเด็นที่นอกเหนือ
จากที่กล่าวมา

**"เป็นปัจจัยสำคัญในการ
ทำลายความเชื่อมั่น และ
ศรัทธาของสมาชิกที่มีต่อ
สหกรณ์ และระบบสหกรณ์
ความเสียหายที่เกิดขึ้นจึง
มากกว่าตัวเงินที่ไม่สามารถ
ประเมินค่าได้"**

การทุจริต

หมายถึง การที่ผู้ปฏิบัติงานหนึ่งคน หรือมากกว่าหนึ่งคน
ซึ่งอาจจะเป็นพนักงาน ผู้บริหาร หรือบุคคลภายนอก
ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันกระทำการเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง
หรือพรรคพวก โดยมีชอบ หรือโดยผิดกฎหมาย

ผลประโยชน์ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเฉพาะในรูปตัวเงินเท่านั้น
แต่ยังเกี่ยวข้องกับเรื่องอื่น ๆ ซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องกับเรื่อง
ตัวเงินโดยตรง

**การทุจริตไม่ใช่ข้อผิดพลาด
การทุจริตแตกต่างจากข้อผิดพลาด คือ
"เจตนา" ในการกระทำการดังกล่าว**

การทุจริต

การทุจริต

ประเด็นการทุจริต

วิธีการ (ตัวอย่าง)

เงินสด

ยักยอก จ่ายเงินไม่มีหลักฐาน นำเงินฝากธนาคารไม่ครบหรือไม่ฝาก ปลอมแปลง เอกสารรับ - จ่าย เบิกค่าใช้จ่ายเท็จ บันทึกรายเงินยืมทดรองแล้วนำไปจ่ายส่วนตัว

เงินฝากของสหกรณ์

ปลอมแปลงลายมือผู้มีอำนาจไปถอนเงิน หรือทำใบถอนเงินหรือเช็คที่กรรมการเซ็นใบถอนแล้วไม่นำเข้าบัญชีของสหกรณ์ นำเงินไปฝากเงินสหกรณ์ อื่น ๆ โดยไม่ได้รับอนุมัติ ทำให้เกิดความเสียหาย

เงินรับฝากจากสมาชิก

ปลอมแปลงลายมือชื่อสมาชิกถอนเงิน ไม่จัดทำใบเสร็จเงินรับฝาก หรือทำลายเอกสาร

เงินให้กู้

ปลอมแปลงลายมือชื่อ เรียกร้องค่าตอบแทน ไม่ออกใบเสร็จ รับชำระหนี้

การทุจริต

ประเด็นการทุจริต

ธุรกิจจัดหาสินค้า
มาจำหน่าย

ไม่ออกหลักฐานการขายสินค้า ขายสินค้าเป็นเงินสดแต่ทำหลักฐานเป็นเงินเชื่อ ให้ผู้ขายสินค้าออก หลักฐานการซื้อสูงกว่าความเป็นจริง สับเปลี่ยนสินค้า ตรวจสอบไม่ครบ ปลอมลายมือชื่อเพื่อซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ

ธุรกิจรวบรวม

เรียกร้องค่าตอบแทน รับชำระหนี้เป็นผลผลิต แต่ไม่ลงบัญชี ยืมเงินทดรอง ไปซื้อสินค้า ยักยอกส่วนเหลือ

ธุรกิจบริการ

จัดทำหลักฐานค่าบริการเท็จ ทุจริตการจัดซื้อจัดจ้าง

ทรัพย์สินของสหกรณ์

ขายทรัพย์สินโดยไม่มีมติที่ประชุม หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบ สมยอมราคา ขายต่ำกว่าความเป็นจริง รับค่าคอมมิชชั่น

ลำดับประเด็นการทุจริตที่เกิดขึ้นในสหกรณ์

1 เงินสด อัตรา 32.40%

2 ธุรกิจสินเชื่อ อัตรา 24.30%

3 ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย อัตรา 17.00%

4 ธุรกิจเงินรับฝาก อัตรา 12.00%

5 ธุรกิจรวบรวมผลผลิต อัตรา 5.00%

6 เงินฝากของสหกรณ์ อัตรา 2.00%

7 ธุรกิจแปรรูป อัตรา 1.40%

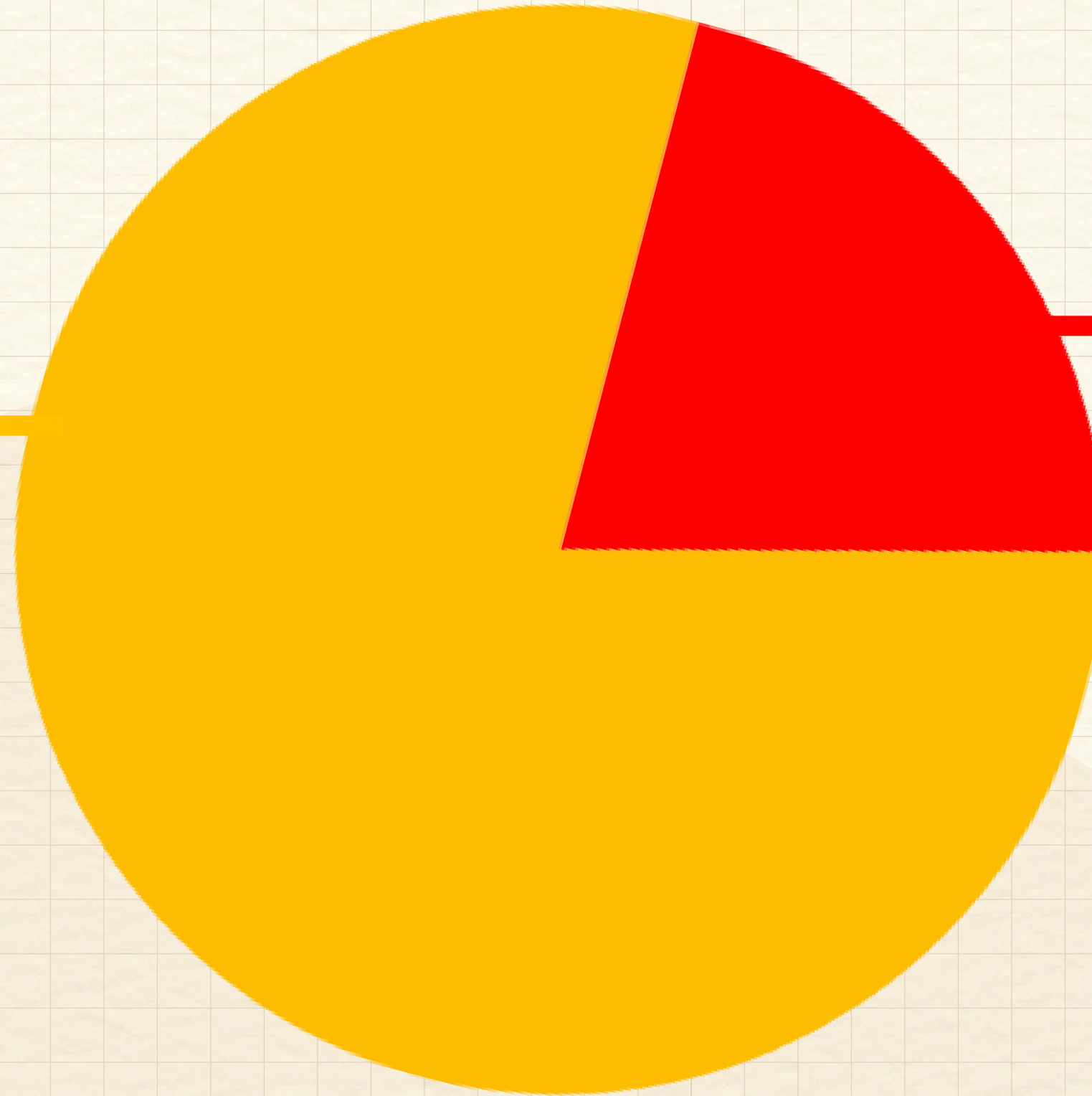
8 ทรัพย์สินของสหกรณ์ อัตรา 1.40%

9 ธุรกิจบริการและส่งเสริมผลผลิต อัตรา 5.00%

10 อื่น ๆ อัตรา 5.00%

ผู้กระทำผิด

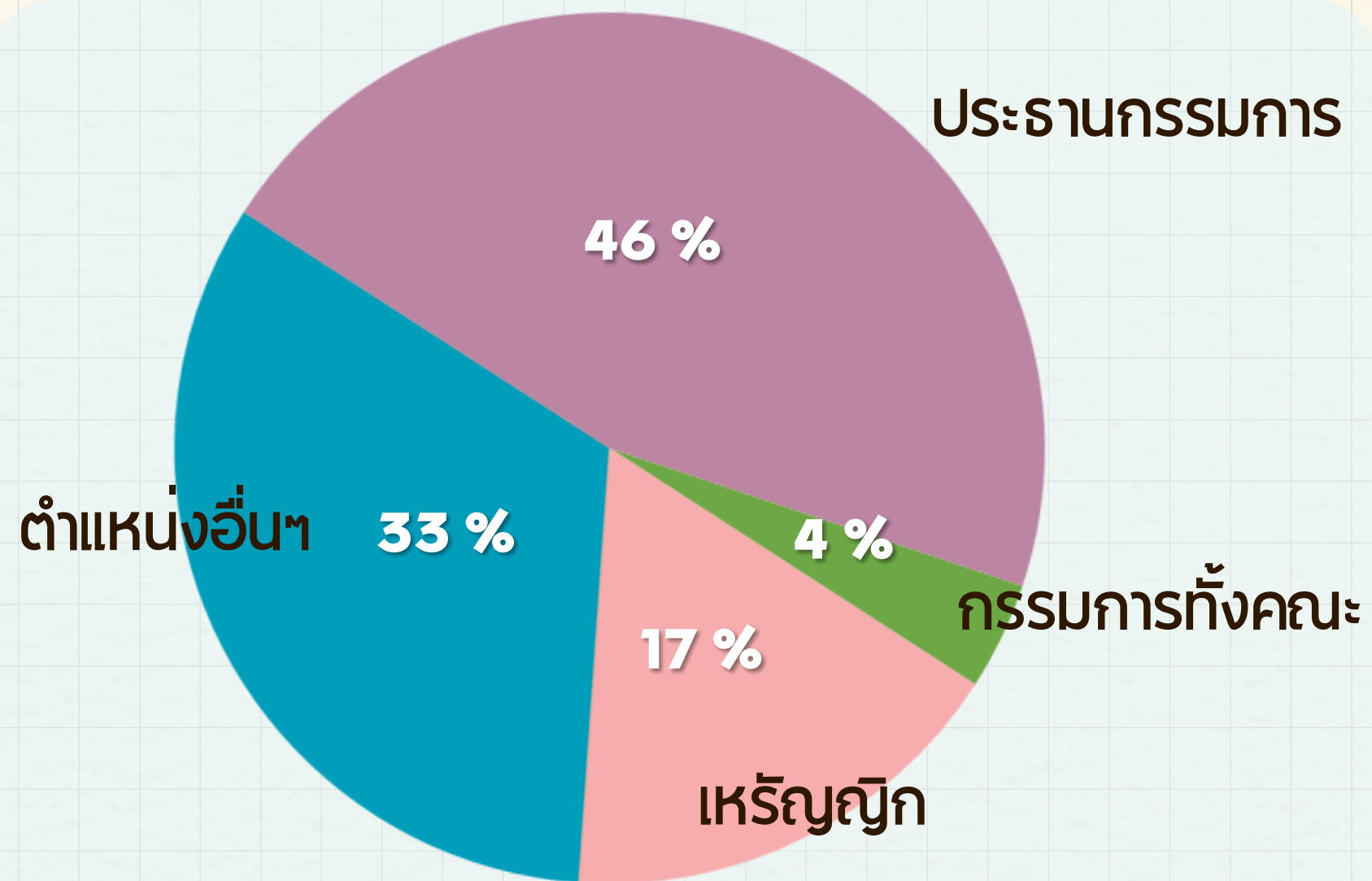
เจ้าหน้าที่
(ฝ่ายจัดการ)
79%

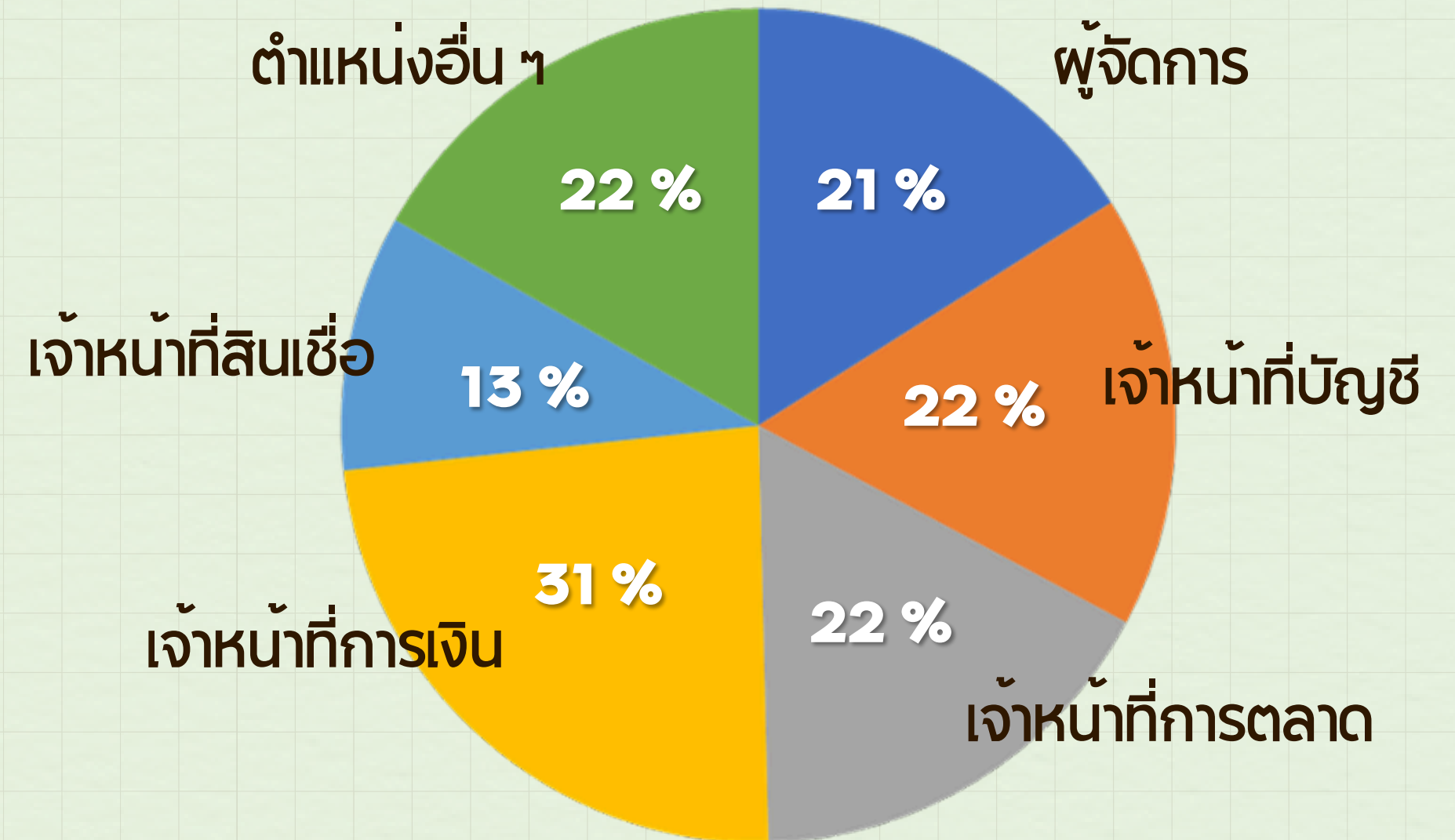
กรรมการ
(ฝ่ายบริหาร)
21%

การทุจริตแบบการกระทำคนเดียว

ฝ่ายบริหาร

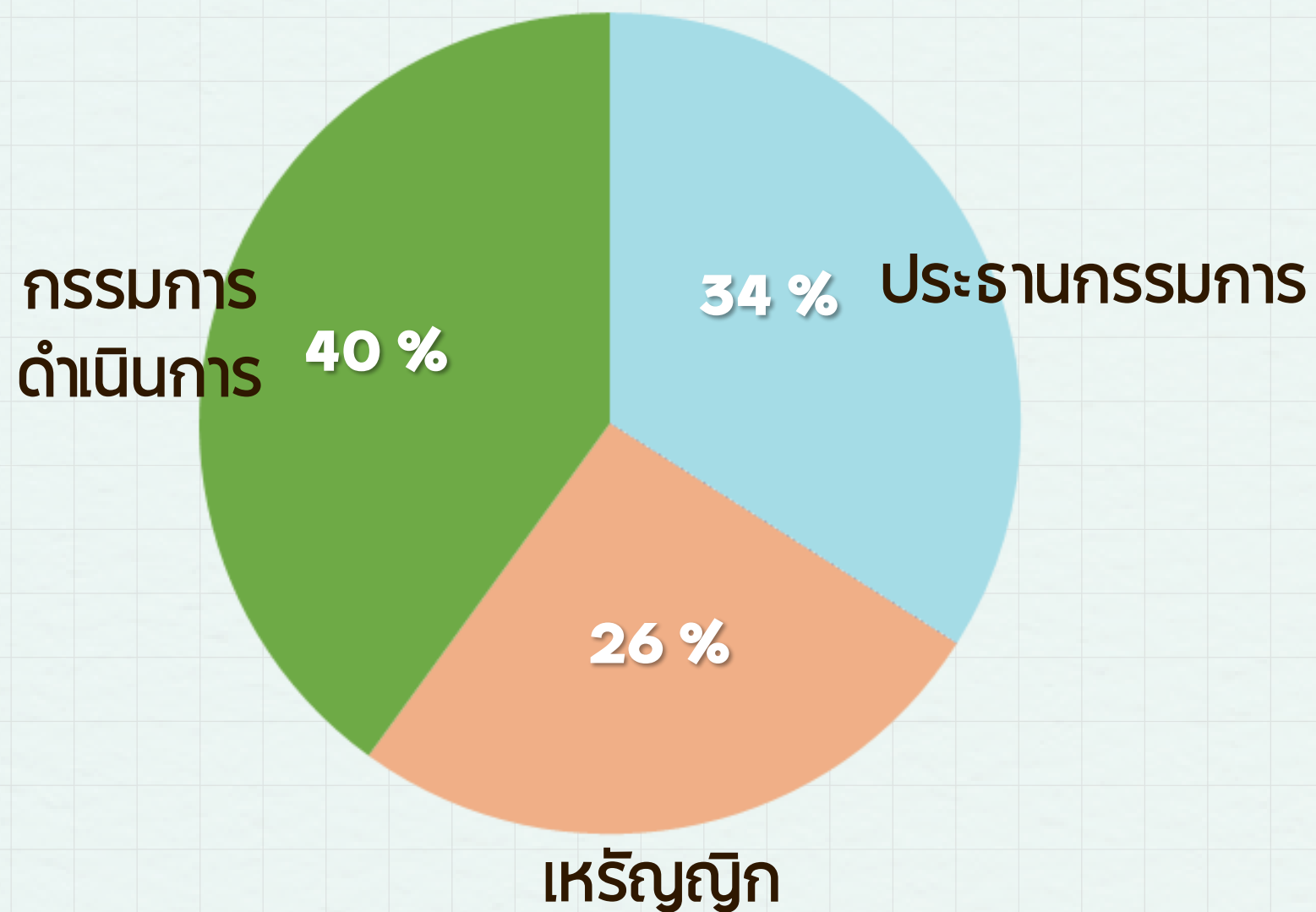

ฝ่ายจัดการ

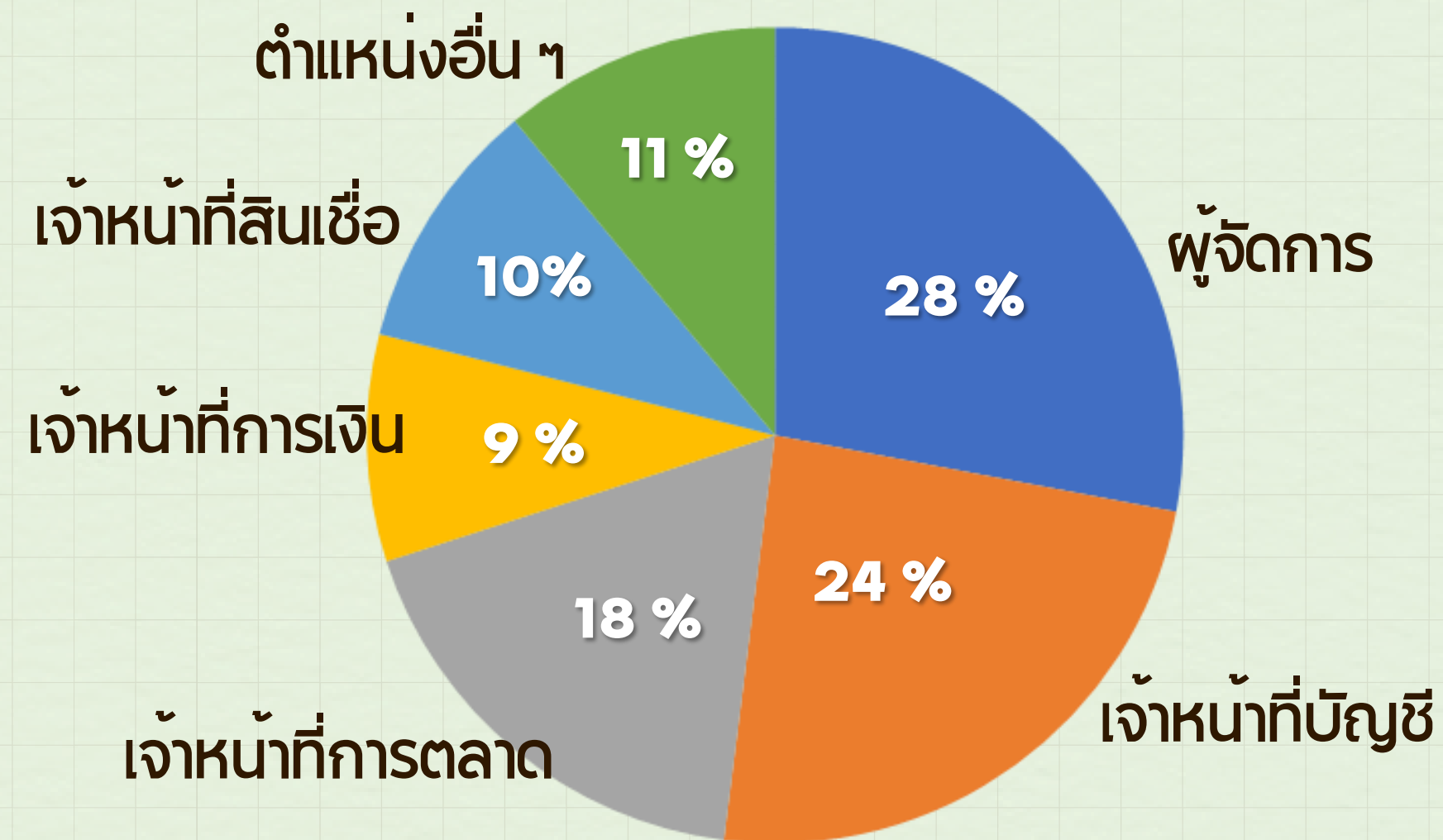

การทุจริตแบบการกระทำการร่วมกับผู้อื่น

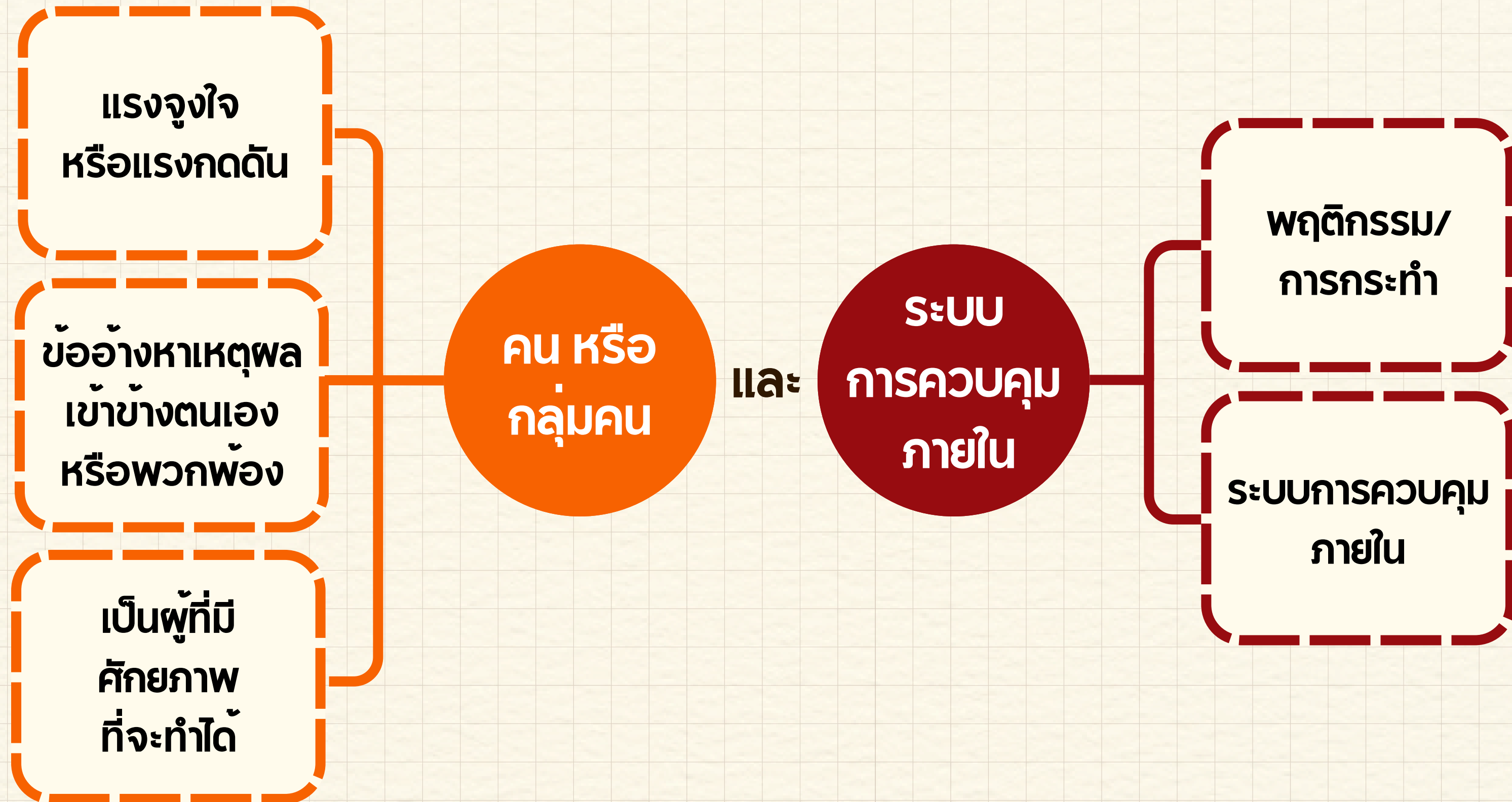
ฝ่ายบริหาร

ฝ่ายจัดการ

มูลเหตุที่เอื้อให้เกิดการทุจริต

แนวทางการแก้ไขปัญหาคาการทุจริต

มูลเหตุที่ “คน หรือ กลุ่มคน”

แนวทางแก้ไข

ลดแรงจูงใจ

แรงจูงใจ
หรือแรงกดดัน

- ติดตามสังเกตการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป สอบถามให้ความช่วยเหลือ
- ออกกฎเกณฑ์ ระเบียบต่าง ๆ ให้บุคลากรถือปฏิบัติให้อยู่ในกรอบ
- มีบทลงโทษที่เข้มงวดที่จะไม่เป็นแรงจูงใจในการกระทำความผิด
- กำหนดจรรยาบรรณของกรรมการและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้เกิดขึ้นในสหกรณ์

ข้ออ้างหาเหตุผล
เข้าข้างตนเองหรือ
พวกพ้อง

- จำกัดเหตุที่จะทำให้บุคลากรหาข้ออ้างให้ตนเอง
- ปลุกฝังวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาก็ถูกต้องให้กับบุคลากร
- พิจารณาให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม
- นำกรณีตัวอย่างของการทุจริตที่กระทบกับตัวผู้ทุจริตและครอบครัว

แนวทางการแก้ไขปัญหาคาการทุจริต

มูลเหตุที่ “คน หรือ กลุ่มคน”

เป็นผู้ที่มีศักยภาพ
ที่จะทำได้

มีโอกาสจากความเป็นไปได้ เช่น ผู้เก็บรักษา
เป็นผู้ควบคุมเป็นผู้ดำเนินการมีอำนาจ อนุมัติ อนุญาต

แนวทางแก้ไข

- ลดทอนศักยภาพที่จะทำได้ไม่ควรให้เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งผูกขาดเรื่องเนื้องานกระบวนการทำงานเกี่ยวกับเรื่องเงิน/งานไว้เพียงคนเดียว
- ควรมีการสอนงานถ่ายทอดงานให้บุคคลอื่น
- วางระบบ Check and Balance ในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับเงิน
- ควรหมุนเวียนบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งเสี่ยงทุกๆ 3 - 4 ปี

แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริต

มูลเหตุที่ “ระบบการควบคุมภายใน”

พฤติกรรม/ การกระทำ

- ละเลยไม่แก้ไขข้อบกพร่องตามข้อสังเกต
- ทำงานตำแหน่งเดิมมานานได้รับมอบหมาย
- ดูแลหลักฐานรับจ่ายบัญชีทรัพย์สิน
- ผู้ทำหน้าที่รับฝากเงิน
  - พฤติกรรมการใช้เงิน
  - ขาดงานบ่อยหรือไม่เคยลา
  - ปฏิบัติงานนอกเวลาบ่อย ๆ
- เอกสารลงบัญชีไม่เรียบร้อย
- รายการปรับปรุงบัญชีจำนวนมาก
- เงิน/สินค้าขาดหายไม่สอบสวน
- ใช้คู่ค้ารายเดิม
- ระบบรายงานอ่อนแอ
- ธุรกิจเติบโตแต่ขาดเงินทุน
- สัดส่วนหนี้สินเพิ่มขึ้น
- มีรายการซับซ้อนช่วงวันสิ้นปีบัญชี

แนวทางแก้ไข

- ประเมินความเสี่ยงด้านบุคลากรสังเกตสงสัย
เพื่อระวังเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงเพื่อวางแผน
การตรวจสอบ
- การแบ่งแยกหน้าที่ที่เหมาะสม
- มาตรการลงโทษผู้กระทำผิดชัดเจนเที่ยงธรรม
ไม่ละเว้น
- ผู้บริหารทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีมีความซื่อสัตย์
สุจริตส่งเสริมคุณธรรม

แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริต

สาเหตุที่ “ระบบการควบคุมภายใน”

ระบบการ ควบคุมภายใน

เป็นระบบที่ผู้บริหารจะต้องมีทักษะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและลดความเสี่ยงจากการดำเนินงาน

แนวทางการแก้ไข

- สร้างระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพและให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานตามระบบอย่างเคร่งครัด
- ระบบการควบคุมภายในจะต้องควบคุมทั้งในด้านการป้องกัน (Preventive control) และการตรวจสอบ (Detective control) เช่น มีกระบวนการตรวจสอบที่เข้มแข็งเป็นอิสระตรวจสอบยืนยันยอดกระทบยอดเป็นประจำจำกัดการเข้าถึงทรัพย์สิน
- ประเมินความเสี่ยงและวางมาตรการการป้องกันการทุจริต
- จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน
- ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางด้านการบัญชีที่มีประสิทธิภาพในการช่วยควบคุมและป้องกัน

ระบบการควบคุมภายในสหกรณ์

เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ โปร่งใส เชื่อถือได้ และบรรลุวัตถุประสงค์ ภายใต้หลักธรรมาภิบาล

การควบคุมภายในที่ดี คือรากฐานของสหกรณ์ที่มั่นคง โปร่งใส และยั่งยืน

สรุปสาเหตุการทุจริตในสหกรณ์

- การบริหารงานที่ขาดความโปร่งใส
- ผลประโยชน์ทับซ้อนหรือทุจริตเชิงนโยบาย
- ขาดการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง
- สมาชิกขาดการมีส่วนร่วม
- ความไม่รู้เท่าทันของกรรมการ
- ระบบการควบคุมภายในหละหลวม

ข้อสังเกตของผู้สอบบัญชี

ข้อสังเกตที่เกิดจากงบการเงิน

- เป็นรายการที่สหกรณ์ปฏิบัติไม่ถูกต้องหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อบังคับ ระเบียบสหกรณ์ มติคณะกรรมการดำเนินงาน หรือมีจุดบกพร่องเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่อาจทำความเสียหายทางการเงินให้กับสหกรณ์
- เป็นรายการที่เกิดขึ้น สามารถแสดงให้เห็นชัดเจนปรากฏแล้วในงบการเงินของสหกรณ์

ข้อสังเกตที่ไม่ปรากฏในงบการเงิน

- เป็นเหตุการณ์หรือการกระทำของสหกรณ์ที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อบังคับ ระเบียบสหกรณ์ มติคณะกรรมการ หรือมีจุดบกพร่องเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่อาจทำความเสียหายทางการเงินให้แก่สหกรณ์ ซึ่งยังไม่สามารถสรุปเป็นรายการแสดงให้เห็นได้ในงบการเงินของสหกรณ์

ข้อสังเกตที่ปรากฏในงบการเงิน

ด้านการเงิน

เป็นข้อสังเกตที่พบจากสหกรณ์กระทำผิดที่มีผลกระทบต่อรายการเงินสด เงินฝากธนาคาร สามารถระบุเป็นรายการ และจำนวนเงินได้อย่างชัดเจน แสดงให้เห็นในงบการเงิน

ประกอบด้วย : เงินสดขาดบัญชี ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี ลูกหนี้ปฏิเสธหนี้ สินค้าขาดบัญชี

ด้านการบัญชี

เป็นข้อสังเกตที่เกี่ยวข้องกับวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่สหกรณ์ไม่ปฏิบัติตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีฯ ที่ผู้สอบบัญชีให้สหกรณ์ทำการปรับปรุงรายการบัญชี แต่สหกรณ์ไม่ดำเนินการ จึงเป็นข้อสังเกตด้านการบัญชีที่ปรากฏในงบการเงิน

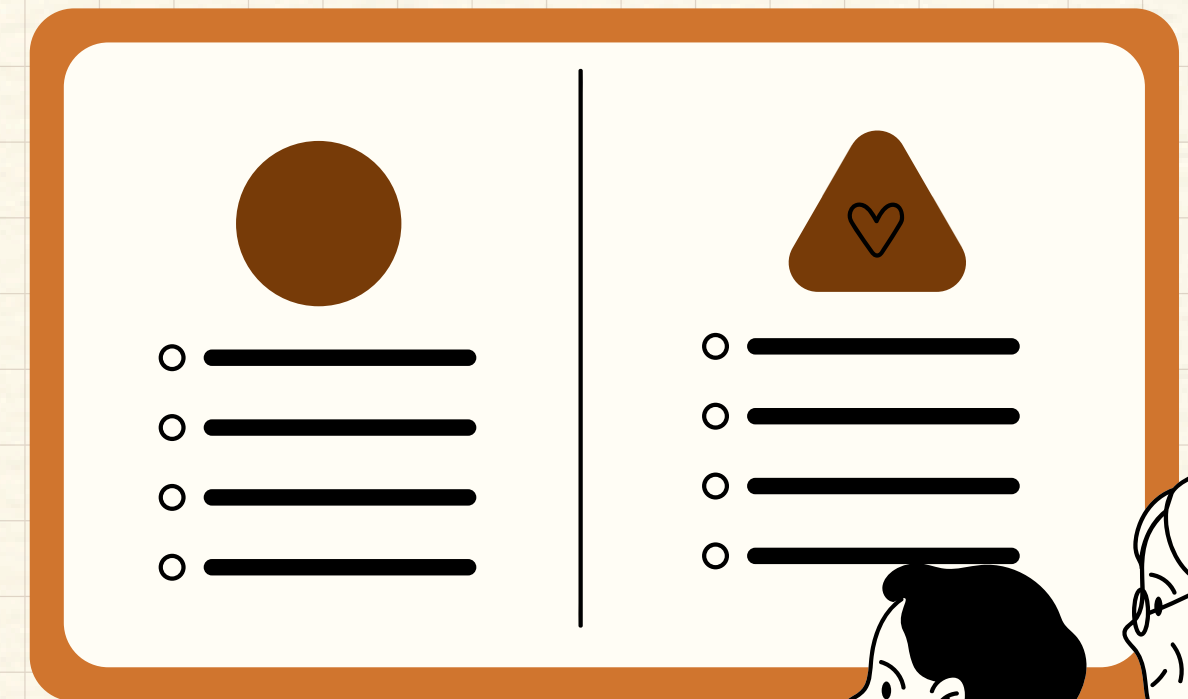
ประกอบด้วย : ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ ค่าเพื่อเงินฝากสหกรณ์สงสัยจะสูญ ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์
เงินลงทุน

รวมถึง การเปิดเผยหมายเหตุประกอบงบการเงินไม่ครบถ้วนถูกต้อง เช่น รายละเอียดเงินให้กู้ รายละเอียดเงินลงทุนในหุ้น การคำนวณมูลค่าต่อหุ้นใหม่ในกรณีสหกรณ์ขาดทุนสะสม รายละเอียดเกี่ยวกับคดีความ ฯลฯ

ข้อสังเกตที่ไม่ปรากฏในงบการเงิน

- ประกอบด้วย
- การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายสหกรณ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยง
  - การไม่ปฏิบัติตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
  - การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์
  - ระบบงานคอมพิวเตอร์ไม่ตรงกับข้อมูลทางบัญชี
  - สหกรณ์เข้าข่ายนายทะเบียนสหกรณ์สิ่งเล็ก
  - สัญญาร่วมลงทุน/ข้อตกลงหลังวันสิ้นปี

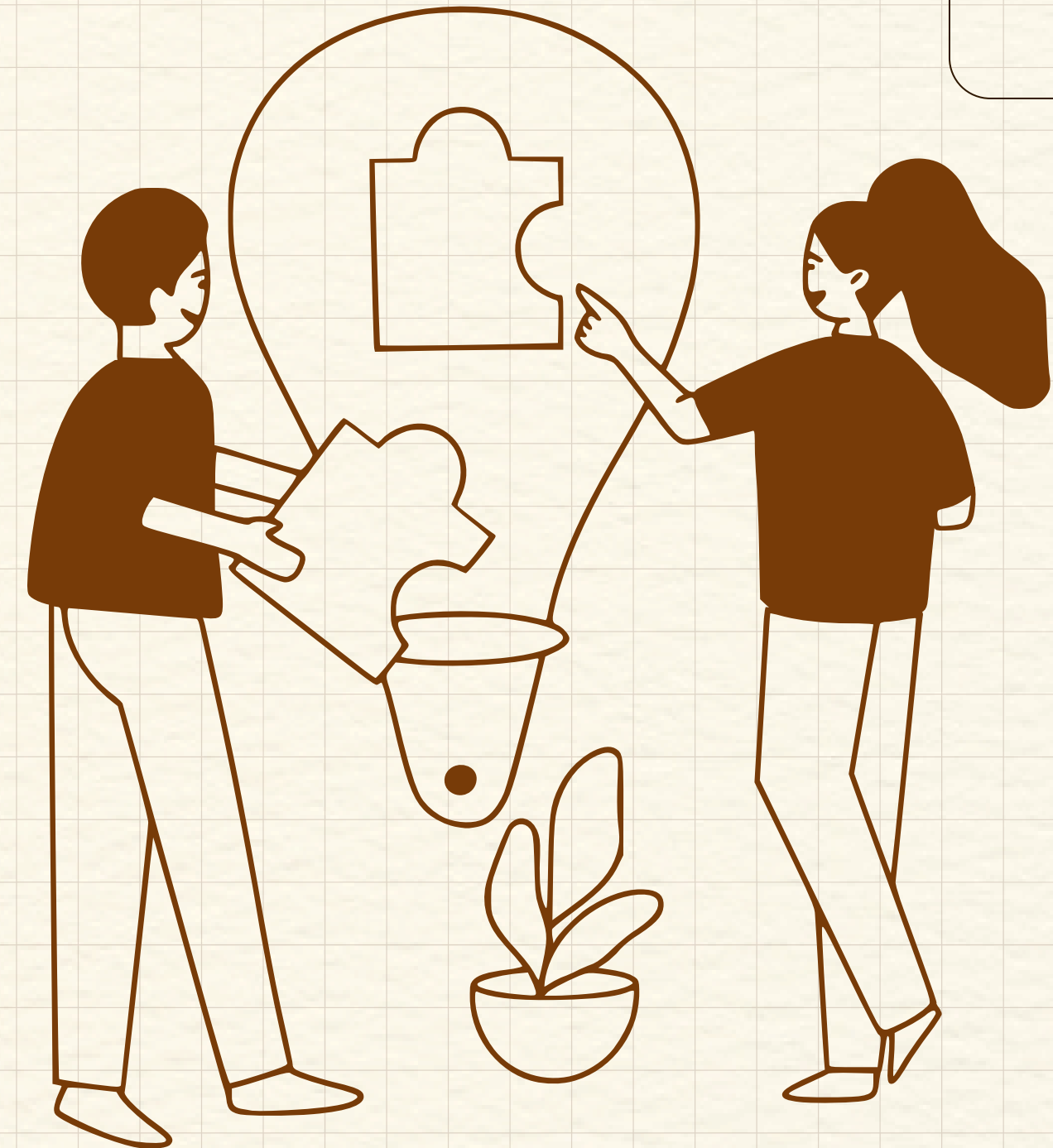
๑๘๑

ผลกระทบจากข้อบกพร่อง ข้อสังเกต และการทุจริต

การทุจริต

- เงินทุนหมุนเวียนของสหกรณ์ลดลง ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ในการดำเนินธุรกิจส่งผลให้กำไรลดลงหรืออาจมีการขาดทุนสะสม กระทบต่อสมาชิกที่ได้รับบริการจากสหกรณ์ และได้รับเงินปันผล หากลาออกอาจ ได้รับค่าหุ้นคืนไม่เต็มจำนวน
- ต้องใช้เวลาและงบประมาณจำนวนมากในการตรวจสอบ ฟ้องร้อง หรือฟื้นฟูองค์กร
- สมาชิกขาดความเชื่อมั่นศรัทธาต่อสหกรณ์ การมีส่วนร่วมของสมาชิก ลดลง เกิดความขัดแย้งในองค์กรเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสหกรณ์
- ภาพลักษณ์ของสหกรณ์เสื่อมเสีย สหกรณ์อาจถูกตรวจสอบเข้มงวด หน่วยงานกำกับต้องเข้ามาแทรกแซงส่งผลให้สหกรณ์ขาดความเป็นอิสระ ไม่ได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานภายนอก สูญเสียโอกาส ในการพัฒนา

ผลกระทบจากข้อบกพร่อง ข้อสังเกต และการทุจริต

ข้อบกพร่องและข้อสังเกตที่ตรวจพบอาจเป็นมูลเหตุให้เกิดการทุจริต
หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างทันที่

ด้านการบัญชี

- งบการเงินขาดความน่าเชื่อถือ
- คณะกรรมการและผู้บริหารไม่สามารถใช้ข้อมูลทางบัญชีที่ถูกต้องในการตัดสินใจ
- เปิดช่องให้เกิดการทุจริตหรือยักยอกได้ง่ายเพราะไม่มีระบบตรวจสอบถ่วงดุล

ด้านการเงิน

- กระทบต่อระบบการควบคุมภายในทำให้มาตรการป้องกันการทุจริตมีประสิทธิภาพ
- เสี่ยงต่อการเกิดทุจริตได้ง่าย

ผลกระทบจากข้อบกพร่อง ข้อสังเกต และการทุจริต

ด้านการดำเนินการ
นอกกรอบ
วัตถุประสงค์

- การดำเนินงานที่ไม่เกิดประโยชน์กับสมาชิกโดยตรงสูญเสียเงินทุนหากเกิดการขาดทุน
- สหกรณ์ขาดทิศทางในการดำเนินงานไม่สอดคล้องกับพันธกิจและเป้าหมายหลัก
- การตัดสินใจของคณะกรรมการอาจขัดกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ทำให้ถูกเพิกถอนมติการประชุม และถูกสั่งให้แก้ไขข้อบกพร่องให้ระงับกิจการบางส่วน จะทำให้เกิดความเสียหายค่อนข้างรุนแรง
- สมาชิกเริ่มไม่เห็นประโยชน์จากการเป็นสมาชิกสหกรณ์เพราะกิจกรรมไม่สนองความต้องการ

พฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิด
ความเสียหาย

- การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์มีความเสี่ยง ค่อนข้างสูงที่จะเกิดความเสียหาย
- เกิดช่องว่างให้เกิดการทุจริตหรือหาผลประโยชน์ส่วนตัว

ลักษณะของกรรมการที่มีธรรมาภิบาล

1. มีความโปร่งใส

- กรรมการต้องแสดงความโปร่งใสในการทำงาน เช่น การเปิดเผยข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ รายงานผลการดำเนินงานหรือข้อมูลอื่นๆ ที่สำคัญ ต่อสมาชิก หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด
- ความโปร่งใสช่วยเสริมความเชื่อมั่นและลดความขัดแย้ง

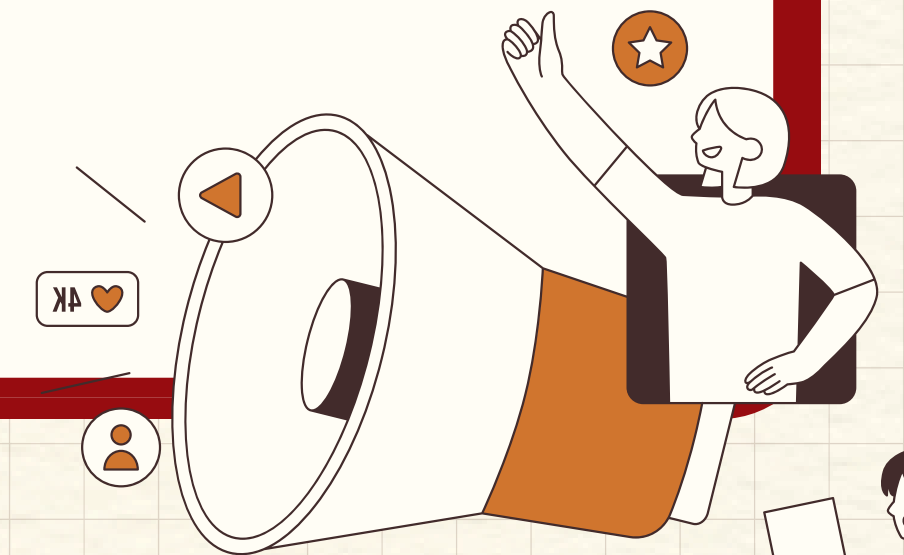
2. มีความรับผิดชอบ

- กรรมการต้องมีความรับผิดชอบต่อ การตัดสินใจ และการดำเนินการของตน โดยพร้อมยอมรับและแก้ไขข้อผิดพลาดอย่างตรงไปตรงมา
- การมีความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสหกรณ์และการรับรู้ว่าผลกระทบของการตัดสินใจอาจมีผลต่อองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

ลักษณะของกรรมาการที่มีธรรมาภิบาล

3. ซื่อสัตย์และยุติธรรม

- กรรมาการต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวจากตำแหน่งหน้าที่ และปฏิบัติต่อสมาชิก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติ หรือให้สิทธิพิเศษแก่บุคคลบางกลุ่ม

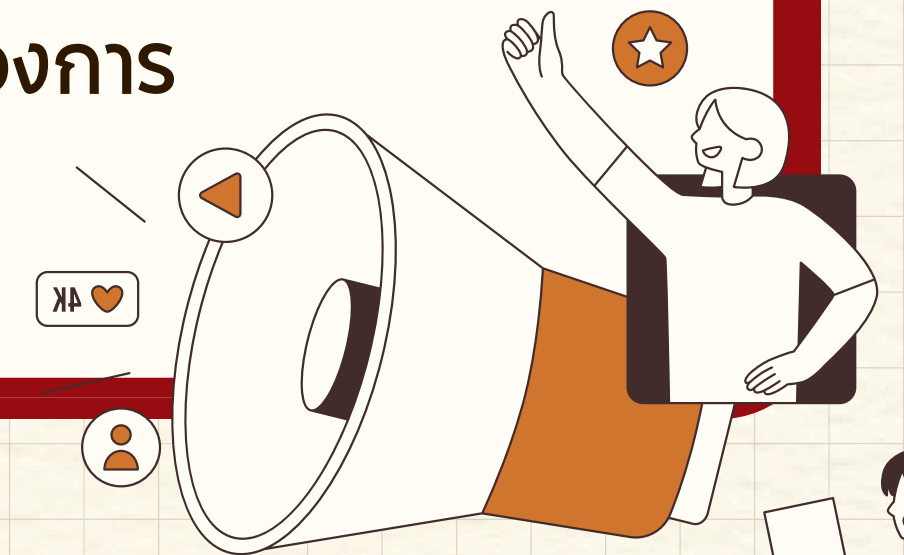
4. ยึดหลักนิติธรรม

- กรรมาการต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่กำหนดไว้ รวมถึงรักษาจริยธรรมขององค์กรเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้อง
- การยึดหลักนิติธรรม จะช่วยให้เกิดความเป็นระเบียบและลดการทุจริต

ลักษณะของกรรมกรที่มีธรรมาภิบาล

5. ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม

- กรรมกรที่มีธรรมาภิบาล จะสนับสนุนให้ผูู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือสมาชิก มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจอย่างเปิดกว้าง
- การมีส่วนร่วมนี้ ช่วยให้การตัดสินใจมีความรอบคอบสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก

6. วิสัยทัศน์และความคิดเชิงกลยุทธ์

- กรรมกรต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และมีความคิดเชิงกลยุทธ์สามารถวางแผนให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร มองการณ์ไกลเพื่อให้สอดคล้องกับการเติบโตอย่างยั่งยืนขององค์กร

ลักษณะของกรมการที่มีธรรมาภิบาล

7. บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

- กรมการต้องมีการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร และช่วยลดความสูญเสียชีวิตหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

8. ความสามารถในการตรวจสอบและประเมินผล

- กรมการต้องมีการตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ อย่างสม่ำเสมอเพื่อตรวจสอบความคืบหน้า และประเมินว่าผลงานบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ พร้อมทั้งหาจุดอ่อนที่ต้องแก้ไขและพัฒนาเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

9. พร้อมรับฟังความคิดเห็น

- กรมการที่มีธรรมาภิบาลจะเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะทางจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือจากสมาชิกภายในสหกรณ์ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับความต้องการ

ลักษณะของกรรมการที่มีธรรมาภิบาล

10. มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

- กรรมการต้องคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานขององค์กรที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
- พร้อมสนับสนุนการดำเนินงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

*** กรรมการที่มีธรรมาภิบาล จะช่วยส่งเสริมให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือ และได้รับความไว้วางใจจากสมาชิก หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และเสริมความมั่นคงและยั่งยืนของสหกรณ์

การวิเคราะห์โครงสร้างเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูลพบุรี จำกัด

หน่วย : ล้านบาท

รายละเอียดที่มาของเงินทุน

เงินรับฝาก	8,840.65	ลบ.	คิดเป็น	54.66%
- สมาชิก	8,774.44	ลบ.	คิดเป็น	37.41%
- สหกรณ์อื่น	66.21	ลบ.	คิดเป็น	0.41 %

อื่น ๆ	49.67	ลบ.	คิดเป็น	0.31%
- เงินรอจ่ายคืน	16.87	ลบ.	คิดเป็น	0.10 %
- อื่น ๆ	32.80	ลบ.	คิดเป็น	0.20%

ณ วันที่ 30 กันยายน 2568

ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 16,175.10

ที่มาของเงินทุน

เงินรับฝาก	8,840.65	ลบ.	คิดเป็น	54.66%
หนี้สินอื่น	49.67	ลบ.	คิดเป็น	0.31%
ทุนของสหกรณ์				
ทุนเรือนหุ้น	6,050.51	ลบ.	คิดเป็น	37.41%
ทุนสำรอง	799.69	ลบ.	คิดเป็น	4.94 %
ทุนสะสมและอื่น ๆ	19.06	ลบ.	คิดเป็น	0.12 %
กำไรสุทธิประจำปี	415.52	ลบ.	คิดเป็น	2.57 %

ใช้เงินทุน

เงินสด/เงินฝากธนาคาร	420.88	ลบ.	คิดเป็น	2.60 %
เงินฝากสหกรณ์อื่น	90.00	ลบ.	คิดเป็น	0.59%
เงินลงทุนในหลักทรัพย์	12.92	ลบ.	คิดเป็น	0.08%
ลูกหนี้เงินให้กู้ - สุทธิ	15,614.40	ลบ.	คิดเป็น	96.53%
คอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ	0.54	ลบ.	คิดเป็น	0.00%
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	7.21	ลบ.	คิดเป็น	0.05%
อื่น ๆ	29.15	ลบ.	คิดเป็น	0.18%

รายละเอียดการใช้เงินทุน

เงินสด/เงินฝากธนาคาร	721.30	(31.80 %)
- เงินสด	0.18%	4.03
- เงินฝากธนาคาร	31.62%	717.27

เงินฝากสหกรณ์อื่น	17.75	ลบ.	คิดเป็น	0.78%
- สอ.ครูสมุทรปราการ	30.00	ลบ.	คิดเป็น	0.19
- ชุมนุมสหกรณ์ ชสท.	10.00	ลบ.	คิดเป็น	0.61
- ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ครูไทย	50.00	ลบ.	คิดเป็น	0.31

ลูกหนี้เงินให้กู้ - สุทธิ	15,614.40	ลบ.	คิดเป็น	96.53%
แบ่งเป็น ระยะสั้น	970.11	ลบ.	คิดเป็น	6.00 %
ระยะยาว	14,644.29	ลบ.	คิดเป็น	90.53%
- ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	33.33	ลบ.	คิดเป็น	0.21%

สหกรณ์ออมทรัพย์นครหลวง จำกัด

การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2568

ข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ

สินทรัพย์รวม 16,175 ลบ. ↑ 3.97% เพิ่มขึ้นจากปี 67	หนี้สินรวม 8,890 ลบ. ↑ 6.82% เพิ่มขึ้นจากปี 67	ทุนของสหกรณ์ 7,285 ลบ. ↑ 0.68% เพิ่มขึ้นจากปี 67	กำไรสุทธิ 415.53 ลบ. ↓ 1.60% ลดลงจากปี 67	เงินสดและเงินฝาก 420.88 ลบ. ↑ 42.12% เพิ่มขึ้นจากปี 67	เงินให้กู้ยืมสมาชิก 15.614 ลบ. คิดเป็น 96% ของสินทรัพย์รวม
---	--	--	---	--	--

96.53%
ของสินทรัพย์

การปล่อยกู้เป็นหัวใจหลัก
สินทรัพย์ส่วนใหญ่คือเงินให้กู้ยืมแก่สมาชิก ซึ่งเป็นรายได้หลักและเป็นจุดที่เฝ้าระวังความเสี่ยงด้านเครดิตอย่างใกล้ชิด

54.66%
ของแหล่งเงินทุน

เงินรับฝากคือแหล่งเงินทุนหลัก
สหกรณ์มีพาร์ตเนอร์ฝากจากสมาชิกเป็นหลัก (8,840 ล้านบาท) ถือเป็นแหล่งเงินที่มั่นคงและปลอดภัย

ผลการวิเคราะห์ CAMELS และข้อสังเกตความเสี่ยง (CAMELS Analysis & Key Risks)

ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการในแต่ละด้านตามเกณฑ์มาตรฐาน

ความเพียงพอของเงินทุน (Capital)	<div style="width: 50%;"></div>	ปานกลาง
คุณภาพสินทรัพย์ (Asset Quality)	<div style="width: 100%;"></div>	ดี
ขีดความสามารถในการบริหาร (Management)	<div style="width: 100%;"></div>	ดี
การดำเนินงาน (Earnings)	<div style="width: 50%;"></div>	ปานกลาง
สภาพคล่อง (Liquidity)	<div style="width: 50%;"></div>	ปานกลาง

ข้อสังเกตและความเสี่ยงที่สำคัญ (Key Observations & Risks)

- ประเด็นความครบถ้วนของลายมือชื่อ**
ตรวจพบกรณีคำขอและหนังสือสัญญาผู้เงินบางรายไม่ลงลายมือชื่อในช่องผู้ขอผู้ ซึ่งต้องเคร่งครัดในการตรวจสอบเอกสารก่อนอนุมัติ
- กรณีกู้อัตโนมัติโดยอดีตเจ้าหน้าที่ 3.8 ล้านบาท**
เป็นกรณีการปลอมแปลงเอกสารผู้เงิน ซึ่งปัจจุบันสหกรณ์ได้ดำเนินการทางกฎหมายและ "ตั้งสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้เต็มจำนวนแล้ว"
- การควบคุมภายในโดยรวม**
การปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นไปตามระเบียบ แต่มีข้อบกพร่องเล็กน้อยในด้านการส่งข้อมูลสัญญาที่ต้องปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน

จุดแข็ง (Strengths)

- ฐานสินทรัพย์ขนาดใหญ่ มากกว่า 16,000 ลบ.
- เงินให้กู้ยืมเติบโตอย่างต่อเนื่อง
- สภาพคล่องดี มีเงินสดและเงินฝากเพิ่มขึ้นอย่างมีสาระสำคัญ
- ทุนเรือนหุ้นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มากกว่า 8,000 ลบ.
- ทุนสำรองเงินเผื่อ มีมากกว่า 700 ลบ.

ประเด็นเฝ้าระวัง (Risks / Watch List)

- หนี้สินเติบโต 6.82% สูงกว่าทุนของสหกรณ์
- กำไรสุทธิลดลง 1.60% เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา
- สหกรณ์มีรายได้จากธุรกิจสินเชื่อเป็นหลัก ทำให้มีความเสี่ยงหากธุรกิจนี้หยุดชะงัก
- สหกรณ์ต้องมีการสื่อสารออกหมู่อย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะกรณีคำขอสินเชื่อที่มีความเสี่ยงสูง
- การปล่อยกู้เป็นแหล่งเงินทุนทางการเงิน อาจเพิ่มขึ้นตามสภาพเศรษฐกิจ

ข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางเชิงกลยุทธ์

- 1 รักษาคุณภาพสินเชื่อ**
  - ลดงานหนี้ค้างชำระอย่างมีประสิทธิภาพ
  - พัฒนาระบบ Early Warning
  - เพิ่มความถี่ในการติดตามหนี้
- 2 เสริมความแข็งแกร่งด้านทุน**
  - ส่งเสริมการออมเงินของสมาชิก
  - วิเคราะห์ต้นทุนการดำเนินงาน
  - บริหารโครงสร้างหนี้สินให้เหมาะสม
- 3 เพิ่มประสิทธิภาพสภาพคล่อง**
  - บริหารเงินและทุนระยะสั้นให้สอดคล้องกับแผน
  - ควบคุมต้นทุนทางการเงิน
  - พิจารณาสภาพคล่องให้สอดคล้องกับแผน
- 4 พัฒนาระบบไอทีที่หลากหลาย**
  - ลดการพึ่งพาเทคโนโลยีเดิมเพื่อรองรับการเติบโต
  - ศึกษาเทคโนโลยีที่มีความเสี่ยงต่ำ
  - เพิ่มช่องทางการให้บริการ

Thank You